

PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA - KVALITATIVNAPERSEKTIVA RODITELJA

Vugdelija, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:725852>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ**

DIPLOMSKI RAD

**PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVA RANOG I
PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA–
KVALITATIVNA PERSPEKTIVA RODITELJA**

Martina Vugdelija

Split, rujan 2023.

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ**

DIPLOMSKI RAD

**PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVA RANOG I
PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA –
KVALITATIVNA PERSPEKTIVA RODITELJA**

Studentica: Martina Vugdelija

Mentor: doc. dr. sc. Toni Maglica

Split, rujan 2023.

Sadržaj

UVOD	4
1. RODITELJSTVO U RANOM DJETINJSTVU	6
1.1. Tko su kompetentni roditelji?	8
2. RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE	10
2.1. Kvaliteta ustanove	11
2.2. Kurikulum	12
2.3. Odgojitelj	13
3. PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVA	16
3.1. Ravnatelj vrtića i roditelji	19
3.2. Definicija partnerstva	20
3.3. Zašto je važno partnerstvo?	22
3.4. Modeli partnerskih odnosa	23
3.5. Unapređivanje partnerstva	28
4. METODOLOGIJA	31
4.1. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja	31
4.2. Istraživačka metoda	32
4.3. Postupak provedbe istraživanja i uzorak ispitanika	33
5. REZULTATI I RASPRAVA	35
5.1. Refleksija istraživača	42
ZAKLJUČAK	44
LITERATURA	46
SAŽETAK	50
SUMMARY	51

UVOD

Odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske čini više podsustava koji su složenom međudjelovanju. Rani odgoj i obrazovanje čini prvu razinu tog sustava te je suvremeno organiziran dajući svakom djetetu pravo na najpogodniji program od rođenja do škole, a roditeljima pravo na izbor istog, pravo na aktivno sudjelovanje i pravo utjecaja u pogledu svih dimenzija programa koje pohađa njihovo dijete (Miljak, 2009, prema Katić, Mesaroš, Bajić, 2012).

Sve što se događa u okruženju djeteta ima odgojno djelovanje na njega, nisu to samo određeni sadržaji koji su dio planiranih aktivnosti s djecom, nego sva događanja u ustanovi. Kako je važnost suradnje obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova postajala sve više prepoznata, budio se i sve veći interes znanstvenika u svezi te tematike, tako su svojim radom nastojali pridonijeti razumijevanju i unaprjeđivanju suradničkih odnosa. U ovom radu teorijski okvir iz kojeg se polazi jest Bioekološka sustavna teorija Uriea Bronfenbrennera kao jedna od najrecentnijih teorija kada se radi o suradničkim odnosima između obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova.

Teorija ekoloških sustava Uriea Bronfenbrennera jedna je od najrazrađenijih i najtemeljitiije objašnjenih teorija razvoja koja se temelji na pretpostavci da se čovjek razvija unutar složenog sustava odnosa između više slojeva okoline koja ga okružuje (Katić i sur. 2012). Kako navodi Skupnjak (2012) prema ovoj teoriji okolina je zamišljena kao niz povezanih dijelova u kojima se odvija život čovjeka, a imaju značajan utjecaj na njegov razvoj. Dakle, iz toga proizlazi da je razvoj djeteta rane i predškolske dobi oblikovan obzirom na njegove biološke karakteristike, ljude koji ga okružuju te životne situacije u kojima se nalazi sve to tvoreći mrežu međusobno povezanih utjecaja (Katić i sur., 2012). U sklopu teorije svi ti utjecaji nalaze se na određenoj razini. Pet je razina okolinskih utjecaja na dijete, a to su: mikrosustav, mezosustav, egzosustav, makrosustav i kronosustav (Pašalić Kreso, 2004; Plovina, 2011, prema Katić i sur., 2012). Na svakoj od navedenih razina događaju se različite interakcije koje su usmjerene na uspostavljanje suradnje u cilju osiguranja dobrobiti za dijete (Petrović-Sočo, 1995, prema Katić i sur. 2012). U središtu samog sustava nalazi se dijete, a sustavi se oko njega šire kao koncentrični krugovi te svaki od njih jače ili slabije utječu na razvoj djeteta (Paquetta i Ryan, 2001, prema Skupnjak, 2012).

Kada je suradnja usmjerena na poboljšanje dobrobiti djece, brojna istraživanja su pokazala kako djeca od toga imaju koristi. Prednosti su vidljive u području obrazovne dobrobiti,

socijalne dobrobiti, u vidu odgovornog ponašanja i naposljetku ishoda mentalnog zdravlja djece (Witte, Singleton, Smith, Hershfeldt 2021).

1. RODITELJSTVO U RANOM DJETINJSTVU

Obitelj je primarni formativni čimbenik i osnovna odgojno-socijalna zajednica gdje dijete stječe prva iskustva i znanja, norme i modele te gradi sebe kao ličnost uspostavljajući pritom složene emocionalne i socijalne odnose važne za njegov cjelokupni razvoj. (Previšić, 2003, prema Pintar, 2018). Isto tako, prema Pintar (2018) Grbac obiteljski život smatra uvodom u društveni život, te kako kaže u njemu se usvajaju moralne vrijednosti nužne za dobro služenje slobodom na koju svaki pojedinac ima pravo.

Kako ustanove danas sve više uključuju roditelje i općenito obitelj u suradnju i dobrobit djece usmjeravaju se i na izgradnju kvalitetnih odnosa s obitelji. Iz tog razloga potrebno je poznavati i uvažavati kulturu obitelji kao jedno od temeljnih obilježja obiteljske kvalitete te na taj način stvarati bolje i kvalitetnije odnose (Ljubetić, 2014).

Kako definiraju autori Višnjić Jevtić i drugi (2018), obitelj je moguće tumačiti kao zajednicu roditelja i njihove (biološke ili socijalne) djece prepoznatljivu u nekom obliku u svakom društvu. Nastala formiranjem društva, obitelj se mijenja i razvija sukladno društvenim i gospodarskim promjenama prepoznatljivim po načinu života - normama, načinu komuniciranja, emocionalnoj i socijalnoj ekspresivnosti, ponašanjima i ritualima, raspodjeli moći i načinima rješavanja problemskih situacija te zakonskim propisima.

Autorica Ljubetić (2014) ističe kako kultura obiteljske zajednice jest ono što čini samu njenu bit te je čini jedinstvenom među tisućama drugih. Jer nije ista obiteljska kultura koja ima iste karakteristike kao što je struktura, dob, spol, ekonomski i socijalni status. Bitno je sagledati u kakvim društvenim, religijskim i kulturnim uvjetima ta obiteljska zajednica živi (istok - zapad, selo - grad i sl.). Samo razumijevanjem konteksta i sustavnim praćenjem odnosa u određenoj obitelji moći ćemo donijeti zaključke, ali uvijek uz krajnji oprez.

Nadalje, novija istraživanja pokazala su na veliku važnost obiteljske kulture za pojedinca ukazujući pritom primjere na povezanost obiteljske kulture i djetetovih postignuća, vrijednosti i stavova. Osim toga dokazana je i povezanost između načina na koji obitelj provodi zajedničko vrijeme i emocionalne povezanosti, prilagodljivosti, zatim povezanost socio-ekonomskog statusa s postignućima djece i slično. A kako se uvijek i ističe, roditelji su ti koji su djeci prvi i glavni modeli ponašanja od kojih djeca usvajaju ista. Dakle, opravdano je zaključiti kako obiteljska kultura ima veliki utjecaj na djecu iako taj utjecaj nije uvijek jasno povezan uzrokom i posljedicom niti će isto ponašanje uvijek imati iste ishode (Višnjić Jevtić i dr. 2018).

Roditeljstvo nije nimalo lak posao, on ne zahtijeva samo zadovoljavanje osnovnih fizičkih potreba djeteta, potrebu za hranom i sigurnošću, nego i odgoj djeteta koji je složeni proces pun izazova i za dijete i roditelja. Nije dovoljno samo voljeti dijete te isto pokazivati udovoljavajući svakoj njegovoj želji, potrebno je strpljenje, ljubav, samokontrolu, samo tako djetetov će razvoj biti na dobrom putu koji vodi do maksimuma (Pascoletti, 2015). Kako to Višnjić Jevtić (2018:23) ističe; „roditeljstvo nije samo biološka datost nego socijalna konstrukcija, proces i osobno kreirana uloga koja podrazumijeva niz namjernih i sustavnih aktivnosti kojima se promiče dječji razvoj te osiguravaju optimalni uvjeti odrastanja i zadovoljavanja egzistencijalnih i psihofizičkih potreba djece.“ U obitelji dijete od svojih roditelja ili skrbnika stječe svoje „prve spoznaje o sebi i svijetu oko sebe, uči o komunikaciji i odnosima, suživotu, zajedništvu, toleranciji, razvija svoje potencijale i stječe spoznaje i vještine prijeko potrebne za čitav život“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015:13).

Suvremeno roditeljstvo se opisuje kao dinamičan proces, uloga i odnos koji kontinuirano evoluira i interagira sa širom društvenom zajednicom. Stoga, izuzetno je važno da predškolske ustanove prepoznaju i odgovore na ključne potrebe roditelja u određenoj fazi njihovog roditeljstva, jer su te potrebe prioritet za uspješno oblikovanje zajedničkog odgojnog okruženja (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015). Biti roditelj jedna je od zahtjevnijih i važnijih uloga u životu. Kako dolazi nova generacija djece tako dolazi i nova generacija roditelja koja ima nove zadatke i zahtjeve pred sobom. Shodno tome važno je svaku obitelj gledati kao jedinstveni kolektiv sa svojim potrebama, ritualima, željama, navikama, odnosima te vlastitom kulturom (Ivaštanin, Vrbanec, 2015).

Čudina-Obradović i Obradović (2006) roditeljstvo dijele na četiri osnovna pojma, a to su:

1. Doživljaj roditeljstva:

- Prihvatanje roditeljske uloge i odlučivanje za djecu, prilagodba vlastitih ciljeva i vrijednosti zbog materijalnog i emocionalnog ulaganja u roditeljstvo, praćenje i doživljaj djetetovog razvoja i uspjeha.

2. Roditeljska skrb i briga:

- Rađanje djece, pružanje brige i podrške za njihov život i razvoj, vođenje i poticanje djetetovog razvoja.

3. Roditeljske strategije i postupci:

- Namjerni postupci i aktivnosti roditelja usmjereni prema postizanju ciljeva u odgoju djece.

4. Roditeljski odgojni stilovi:

- Emocionalne reakcije i prilike koje utječu na donošenje odluka u obitelji, različiti odgojni stilovi temeljeni na roditeljskim vrijednostima i odnosu prema djetetu.

Nadalje, prema Belsky (2008) roditeljstvo je i holistički koncept koji se sastoji od:

- osobina roditelja (spol, osobnost, stavovi i uvjerenja o roditeljstvu, obrazovanje, vrijednosne orijentacije itd.)
- osobina djeteta (spol, dob, temperament, osobnost, redoslijed rođenja čime se smatra kako roditeljska ponašanja mogu varirati prema osobinama pojedinog djeteta),
- kontekstualnih čimbenika (partnerski odnosi roditelja, socijalni, ekonomski, zdravstveni i profesionalni status roditelja te socijalna mreža potpore (Belsky, 2008, prema Višnjić Jevtić, 2018).

1.1. Tko su kompetentni roditelji?

Prema Jurčević Lozančić i Kunert (2015) Juul i Jensen (2010) upozoravaju kako suvremeno društvo nije odgovorilo zahtjevima odgovornog roditeljstva te usprkos mnoštvu informacija koje su dostupne roditeljima, a koje će im koristiti u ostvarivanju poželjnog roditeljstva, ipak je potrebno usmjeriti ih i olakšati im tu izazovnu životnu zadaću. Današnje društvo, usredotočeno na komercijalizaciju i industrijski napredak, nametnulo je roditeljstvu pogrešne ciljeve u odgoju djece (moć, uspjeh, ljepota) (Jurčević Lozančić i Kunert, 2015).

Da bi sudjelovanje roditelja u odgojno-obrazovnom procesu djeteta bilo kvalitetno, važno je da posjeduju određene pedagoške kompetencije. Kompetentan roditelj je svjestan svoje uloge i odnosa s djetetom te ima kontrolu nad vlastitim roditeljstvom. Osim toga, autentičan je, spreman preuzeti inicijativu i odgovornost u rješavanju problema, te neustrašivo gradi i čuva svoje samopoštovanje (Ljubetić, 2012). Autorice Jurčević Lozančić i Kunert (2015) citiraju Milanovića i sur. (2000:123) koji kompetentnog roditelja određuju kao onog roditelja „koji sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom te se dobro osjeća kao roditelj“. Baveći se istom tematikom Ljubetić (2012:51) još navodi kako „kompetentan roditelj posjeduje meta kompetencije čije su osnovne komponente:

funkcionalna (sposobnost uspješnog obavljanja niza zadataka kako bi postigao određeni cilj), osobna ili ponašajna (sposobnost izbora ponašanja, primjerenih određenoj situaciji), spoznajna/kognitivna (sposobnost vješte primjene stečenih znanja u konkretnoj situaciji) te etička/vrijednosna kompetencija (posjedovanje, sposobnost prosuđivanja i primjena osobnih vrijednosti u određenoj situaciji).“

Dakle, iz teorijski navedenog dijela proizlazi da kompetentan roditelj nužno treba posjedovati određene pedagoška i psihološka znanja o djeci. Ostvarivanje tih ciljeva zahtijeva da roditelj bude fokusiran na neprekidno stjecanje novih znanja i vještina vezanih uz djecu i njihov odgoj, a isto tako i osiguranje pozitivnog okruženja i atmosfere kako bi djetetov razvoj napredovao u željenom pozitivnom smjeru.

2. RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Prema Ljubetić (2009), glavna svrha institucijskog ranog i predškolskog odgoja je osigurati optimalne uvjete za uspješan odgoj i sveobuhvatan razvoj djece, potičući razvoj njihovih karakteristika već od najranijih godina. Suvremeni dječji vrtići temelje se na stajalištima koja odmiču ustanovu od tradicionalnog poimanja i čini da njena temeljna obilježja jesu kvaliteta i organizacija učenja. Ta stajališta su sljedeća:

1. razumijevanje i prihvaćanje unutarnje motivacije kao ključnog izvora ljudskih aktivnosti i djelovanja, od početka učenja do postizanja vrhunskih rezultata,
2. naglasak na uklanjanju prisile u odgoju i obrazovanju te važnosti izgradnje i održavanja pozitivnih odnosa između roditelja, djece i odgojitelja,
3. pravo svih na vlastiti tempo i način učenja koji može biti jedinstven za svakog,
4. podržavanje ideje učenja kao kontinuiranog procesa kroz cijeli život.,
5. prihvaćanje pojedinca kao samoorganizirajući sustav,
6. shvaćanje sustava ranog odgoja kao kompleksnog sustava koji je živ i promjenjiv sa svim svojim obilježjima i zakonitostima (Ljubetić 2009).

Kako navodi Vandebroek (2001), ulazak u ustanovu ranog odgoja i obrazovanja predstavlja prvi korak mnoge djece prema socijalizaciji. Izuzetno je važno da dijete osjeti pripadnost u ustanovi u kojoj će provoditi velik dio svog vremena. Predškolska ustanova reflektira ne samo percepciju zajednice o svakom djetetu, već i način na koji svako dijete oblikuje svoj identitet. Djetetov identitet formira se u okviru zajednice, gdje unutar određenih normi i pravila dolazi do izražaja njegova jedinstvena osobnost. Pozitivna slika o sebi i dobrobit djeteta su neraskidivo povezani.

U dokumentu Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja predškolske djece još iz 1991. godine, naglašava se važnost usklađivanja organizacije rada dječjeg vrtića s potrebama roditelja i njihovim radnim obvezama. Također, ističe se da provedba pedagoškog programa i procesa treba biti prilagođena potrebama svakog djeteta. Ovaj dokument prepoznaje značaj ravnoteže između podrške obiteljima i djetetovog razvoja u vrtiću, te postavlja smjernice za pružanje optimalne podrške kako roditeljima, tako i djeci.

Autorica Ljubetić (2009) u svojoj knjizi realizira i pojam 'umijeće vođenja' navodeći njegovu bit i važnost za uspješnost ustanove. Kao bit umijeća vođenja navodi prihvaćanje, poštovanje i pregovaranje, kao okosnice kvalitetnih odnosa koji su usmjereni na ostvarivanje zajedničke dogovorene vizije utemeljene na jasnoj moralnoj svrsi ustanove, ali i društva u cjelini.

„Osobne i zajednička vizija, uz angažirani rad svakog pojedinca u zajednici (organizaciji, timu), osnovna su pokretačka snaga koja dječji vrtić vodi prema zajednici koja trajno uči (Ljubetić 2009:35).“

2.1. Kvaliteta ustanove

Slunjski (2008) u svojoj knjizi “Dječji vrtić - zajednica koja uči“ pritom govori o vrtiću kao o zajednici koja se kontinuirano razvija, poboljšava, upoznaje, mijenja i dograđuje u znanjima i vještinama. Takav pristup autorica smatra najvrjednijim i jednim mogućim kako bi neprekidno težili boljoj kvaliteti ustanove, jer kvaliteta označuje razvojnu, a ne statičnu kategoriju. Onog trenutka kada vrtić prestane ulagati svoje napore u razvoj, kvaliteta stagnira i polako počinje padati.

Ljubetić (2009:13) određuje kvalitetu sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao „rezultat djelovanja niza subjektivnih i objektivnih čimbenika koji u sinergiji omogućuju uspješno zadovoljavanje potreba svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa u ozračju prijateljskih i suradničkih odnosa, uz stalnu tendenciju rasta.“

„Kvaliteta je ključna riječ za kojom tragaju roditelji, profesionalci i nepristrane osobe u programu ranog odgoja i obrazovanja“ (Sim Poh Khim, 2003:1; prema Ljubetić, 2009). Stoga, izuzetno je važno promovirati i težiti visokoj kvaliteti ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, budući da ona, zajedno s obitelji, predstavlja temelj ranog razvoja djeteta. Da bismo razvili kvalitetnu odgojno-obrazovnu ustanovu važna je suradnja svih djelatnika vrtića. Osim ravnatelja vrtića koji upravlja njegovom organizacijom i administracijom, odgajatelja kao rukovoditelja svojom grupom djece ističemo i važnost stručnog tima koji za cilj ima uložiti maksimalni napor u organizaciji procesa odgoja i obrazovanja koja će biti optimalna za sve sudionike procesa pritom se prilagođavajući na uvjete u ustanovi, posebice interesima potrebama i posebnostima djece, tako i odgajatelja (Miljak, 2009).

Dobrobit i uključenost predstavljaju dva osnovna kriterija kvalitete odgoja i obrazovanja. Pristup usmjeren na dijete također podrazumijeva pristup usmjeren na obitelj (Vandenbroeck, 2009). U skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj (2014), ključni fokus odgojno-obrazovnog procesa ustanove za rani i predškolski odgoj je na osiguravanju dobrobiti djeteta. Djetetova dobrobit obuhvaća zdravo i uspješno individualno funkcioniranje te uspostavljanje pozitivnih socijalnih odnosa. Podrška roditeljima u ostvarivanju njihove

odgojiteljske uloge ponekad je poželjna, a katkada čak i nužna. Suvremene odgojno-obrazovne ustanove imaju odgovornost biti na raspolaganju roditeljima kako bi im pomogle u razvoju njihovih odgojiteljskih znanja i vještina. No, važno je napomenuti da to ne podrazumijeva da roditeljima treba biti dodijeljena uloga poučavanja, niti da odgojitelji propisuju roditeljima što trebaju činiti. Umjesto toga, odgojitelji uvažavaju obiteljski kontekst i individualitet svakog djeteta, te roditeljima pružaju mogućnosti za unapređenje njihovog odnosa s djetetom (Pintar, 2018).

Primjer sustava ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja potječe iz finske poznat pod nazivom 'EDUCARE' što uključuje povezanost skrbi i obrazovanja. Cilj ovog sustava je poticati pozitivno samopouzdanje djeteta, razvijati ekspresivne i interaktivne vještine, poticati učenje i razvoj kritičkog razmišljanja te doprinijeti općoj dobrobiti djece (Hujala, Ekselinen, 2013). Temelj prakse EDUCARE sustava jest partnerski odnos između roditelja i profesionalaca odgojno obrazovnog sustava. „Partnerstvo roditelja i odgajatelja podrazumijeva kombiniranje iskustava roditelja i profesionalaca i njihovih znanja o djetetu. Prilagodba djeteta različitim okruženjima za učenje i razvoj je bolja što je veća suglasnost u suradnji roditelja i odgajatelja i integracija zajedničkih pogleda u praksi. Roditelji su ključni partneri u procjenjivanju procesa i ishoda EDUCARE-a“ (Hujala, Ekselinen 2013:1).

2.2. Kurikulum

Sukladno promjenama u suvremenom društvu i njegovim potrebama nužno je i uvođenje promjena i u odgojno-obrazovni sustav misleći pod tim na sami kurikulum ustanove. On nastaje u samom procesu odgoja i obrazovanja prateći inicijativu djece, spontanost događanja i prikrivene utjecaje u suradnji svih uključenih (Mandarić, 2010).

„Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sveobuhvatan je dokument koji daje okvir i smjernice za razvoj pojedinačnih kurikuluma ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Jedna od njegovih uporišnih točaka je partnerstvo obitelji i ustanova čija kvaliteta čini stabilno i sigurno okruženje i ozračje koje omogućuje nesmetan i cjelovit dječji rast i razvoj.“ (Ljubetić, 2015:23).

Prema Vandebroecu (2009), europska mreža organizacija European DECET network (www.decet.org), koja promovira različitost u odgojno-obrazovnom sustavu, iznijela je sažetak vodećih načela adekvatnog kurikuluma. Stoga, ustanove za rani odgoj i obrazovanje trebaju biti mjesta u kojima bi:

- Svakom djetetu, roditelju i djelatniku u ustanovi treba omogućiti osjećaj pripadnosti. Stoga, prilikom izrade kurikuluma, treba posebno obratiti pažnju na različite kulturne pripadnosti pojedinih obitelji.
- Pravo svakog djeteta, roditelja i djelatnika je razvijati različite aspekte svoje osobnosti. Shodno tome, kurikulum podupire razvoj višestrukog identiteta i višejezičnosti, stvarajući veze između kućnog okruženja, institucije i lokalne zajednice.
- Bez obzira na kulturne ili druge prepreke, svatko može učiti od drugih i aktivno sudjelovati kao građanin. Pritom je važno da djelatnici razviju otvoren i jasan pristup kako bi se borili protiv predrasuda i aktivno uključili sve roditelje.
- Ustanova za rani odgoj i obrazovanje potiče suradnju među djelatnicima, roditeljima i djecom kako bi zajedno suzbijali institucionalne oblike diskriminacije i predrasuda. To podrazumijeva kritički osvrt na pristup dostupnosti i politiku upisa, te prepoznavanje različitih strukturalnih nejednakosti u svom djelovanju.

Konačno, sukladno načelu razvoja ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao organizacije koja neprestano uči, bitno je da svi stručni suradnici sudjeluju u konstrukciji gradnje kurikuluma ustanove (Slunjski 2006, prema Mandarić 2010). Najveća dobrobit takvog načina oblikovanja kurikuluma jest mogućnost izražavanja originalnosti i jedinstvenosti svake predškolske ustanove (Mandarić, 2010).

2.3. Odgojitelj

Moderna obrazovna paradigma, uključujući karakteristike poželjnog odgojitelja, predstavlja suprotnost tradicionalnom pedagoškom konceptu. Moderni pedagoški koncept naglašava kako je jedna od karakteristika tradicionalnog odgojitelja njegova podčinjenost i ignoriranje djece (Slunjski, 2011), dok moderni odgojitelj potiče potpunu afirmaciju i cijenjenje djetetove osobnosti. Afirmacija djetetove osobnosti podrazumijeva podržavanje autonomnog samoodređenja djeteta (Pintar, 2020).

Gledajući način stjecanja znanja i učenje u današnjim ustanovama predškolskog odgoja, vidljiva je različitost shvaćanja djeteta u tom procesu kod odgojitelja. Dok je u shvaćanju tradicionalnog odgojitelja dijete smatrano objektom poučavanja, suvremeni odgojitelj smatra dijete aktivnim sudionikom vlastitog učenja (Petrović-Sočo, 2009). Tradicionalni pedagoški koncept karakterizira transmisijski pristup učenju, gdje se znanje prenosi putem izravnog

poučavanja. Međutim, suvremeni koncept obilježava transakcijsko-transformacijski pristup, koji se temelji na rekonstruiranju vlastitog znanja i interaktivnom stvaranju. (Miljak, 1996, prema Pintar, 2020).

Suvremeni odgojitelj odmiče od tradicionalnog pristupa znanju (Renkl, 1996, prema Palekčić, 2014) te se zalaže za performativno znanje na kojem se temelji koncept kompetencije. Kompetencija, kao kombinacija znanja, vještina, stavova zahtijeva i vrijednosti koji omogućuju učinkovito ostvarivanje cilja u određenom području, predstavlja središnji pojam moderne pedagoške paradigme (Pintar, 2020).

Uloge odgojitelja djece rane i predškolske dobi u kontekstu odgojnih partnerstava proizlaze iz zakonskih zadaća vezanih uz njihovu ulogu i definiranje prirode odgoja. Odgojitelj je profesionalni provoditelj neposrednih zadaća odgoja i obrazovanja djece u dobi od šest mjeseci do njihova polaska u prvi razred osnovne škole, a ova zadaća je određena društvenim dokumentima. Odgojitelji surađuju sa stručnim timom, roditeljima i lokalnom društvenom zajednicom kako bi planirali, vrednovali i programirali odgojno-obrazovni rad te podržavali razvoj svakog djeteta prema njegovim vlastitim sposobnostima (Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, 2008). Uspostava partnerstva zahtjevan je zadatak i od odgojitelja zahtjeva stručnost u znanjima i vještinama za uspostavu dobrih odnosa s roditeljima. Problematika uspostave dobrog odnosa između odgojitelja i odraslih osoba, posebno roditelja djece, često leži u tome što su odgojitelji osposobljeni samo za rad s djecom, ali nisu i za komunikaciju s odraslima. Često se podrazumijeva da će odgojitelji imati razumijevanja o načinima na koje odrasli ljudi uče te da će biti sposobni pružiti jasne informacije, uz ilustraciju konkretnih primjera (Stričević, 2011). Međutim, taj proces može biti otežan iz različitih razloga. Milanović (1997) navodi da su istraživanja pokazala kako odgojitelji pojedine roditelje doživljavaju kao nezainteresirane, nekomunikativne, nepromjenjive, uvredljive, neraspložene, površne, neiskrene i distancirane. Osim uvažavanja roditeljskih stavova kako bismo ostvarili kvalitetan odnos, važno je također uvažiti i stavove odgojitelja koji mogu pridonijeti poteškoćama u uspostavi suradnje s roditeljima.

Istraživanja su pokazala kako je činjenično stanje da je suradnja ustanove i obitelji najvećim dijelom na samom odgojitelju, a pojava neuspjeha u ostvarivanju suradnje pripisuje se sve većoj složenosti odnosa do koje je došlo posljednjih desetljeća. Zahtjevi roditelja od odgojno-obrazovnih ustanova sve su veći dok pojedinci nisu dostupni niti otvoreni za suradnju i komunikaciju (Paccaud, Keller, Lauder, Pastore i Kunz, 2021). Važno je da odgojitelj ima

pozitivan stav prema roditeljima koji ga vodi prema istraživanju novih, suvremenih i roditeljima primjerenih načina uspostavljanja interakcija. Za odgojitelja je ključno biti reflektivni praktičar - istraživač vlastite prakse kako bi postizao pozitivne promjene u radu s djecom, kao i unaprjeđivao suradnju s roditeljima i drugim dionicima u odgojno-obrazovnom sustavu (Šagud, 2011, prema Katić i sur., 2012).

Zetović i Kovač (2010) kroz različite radionice zaključile su o ključnim elementima za uspješnu i kompetentnu suradnju odgojitelja s roditeljima te su to sumirale u pet crtica:

- postupak samoprocjene te svakodnevno učenje i istraživanje vlastitog rada,
- sposobnost prepoznavanja i verbaliziranja vlastitih osjećaja,
- priznavanje mogućih pogrešaka i analiziranje svojih postupaka,
- isticanje važnosti roditeljske uloge i
- pokazivanje empatije i interesa prema roditeljima.

„U građenju kvalitetnih međuljudskih odnosa kompetentan bi odgojitelj trebao krenuti od uvjerenja da su obitelj i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja one zajednice koje su od primarne važnosti, jer odgojno-obrazovna praksa jest ukupnost interakcija djeteta s odraslim osobama, s drugom djecom i okruženjem (socijalnim i fizičkim)“ (Katić i sur. 2012:150,151).

3. PARTNERSTVO RODITELJA I USTANOVA

Nakon pojave Programskog usmjerenja odgoja i obrazovanja predškolske djece 1991. godine, obiteljima se otvaraju nove mogućnosti. Temeljem tog zakona, roditelji preuzimaju aktivnu ulogu u djetetovom odgoju unutar predškolskih ustanova te imaju pravo samostalno odabrati ustanovu, oblik, vrstu programa i stručnog nositelja. Pored toga, roditelji imaju pravo izraziti vlastito mišljenje glede odgojne institucije, njenog programa te je od iznimne važnosti da dobiju kvalitetne i pravovremene informacije jer se prema njima formira njihovo mišljenje (Ljubetić, 2014).

U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014:13) jasno se navodi da „roditelje tj. skrbnike djeteta treba prihvaćati i poštovati kao ravnopravne članove vrtića - partnere, koji ustanovu obogaćuju svojim individualnim posebnostima te svojom kulturom i time pridonose kvaliteti ustanove u cjelini.“ Time se roditelji dovode u jedno od središnjih interesa i izazova u težnji ostvarenja uspješnog odgojno obrazovnog sustava. Odgoj zdravog, samopouzdanog i kompetentnog djeteta zajednički je cilj koji povezuje i uspostavlja partnerstvo vrtića i obitelji. Kvaliteta odnosa uveliko ovisi o umijećima komunikacije, ali i o samoj inicijativi odgojitelja te drugih stručnih suradnika (Camović, 2015). Obitelj i odgojno obrazovna ustanova dva su glavna životna okruženja djece, stoga se njihova suradnja smatra važnim čimbenikom u obrazovanju. Dobra suradnja stvara okruženje koje promiče emocionalnu dobrobit djeteta, ali i njegovu obrazovnu dobrobit te je pozitivan učinak ovog partnerstva dokazan u brojnim istraživanjima (Paccaud i sur., 2021).

Kao glavni čimbenici za cjelokupni dječji razvoj i razvoj pojedinih vještina djeteta navode se klima i kvaliteta odgojno obrazovne ustanove. No, osim toga neizostavan je utjecaj obitelji te isto tako njena klima i kvaliteta kako bi dijete moglo iskoristiti sav svoj potencijal. Stoga, ključno je uspostavljanje i održavanje kvalitetnih odnosa na relaciji ustanova - obitelj (Hattie, 2010.; Saher, 2016, prema Paccaud i sur. 2021). Klimu i kvalitetu ustanove navodi i Achermann Fawcett i sur. (2018) prema Paccaud i sur. (2021) kao glavne čimbenike u ostvarenju ciljanih dobrobiti, ističe se složenost odnosa na kojima trebaju raditi svi dionici ovog kruga.

Velik broj autora navodi da je komunikacija ustanova i obitelji ključni element za dobru suradnju, zatim navode povjerenje, razumijevanje te prihvaćanje mišljenja i saznanja obje strane (Deslandes, 1999; Christenson, 2004.; Larivée i sur., 2006.; Štange, 2012.; Hertel, 2016, prema Paccaud i sur. 2021).

Nadalje, osim navedenog u konačnici ustanova ima zadatak da postavi olakšavajuće smjernice na koji način će se suradnja odvijati kao osiguranje resursa u smislu vremena, prostora i financijskih sredstava za upoznavanje i komunikaciju s obiteljima (Hornby i Lafaele, 2011.; Dumoulin i sur., 2014.; Egger i sur., 2014, prema Paccaud i sur. 2021). U partnerskom odnosu obitelji i ustanove postavljen je zajednički cilj kojem teže i međusobno se podupiru, a to je dobrobit i potrebe djeteta te težnja za ostvarenjem onog što je najbolje za njega (Ljubetić, 2014).

Zaključno, suradnja vrtića i obitelji u odgoju djeteta temeljena na načelima međusobnog uvažavanja i nadopunjavanja uloga put je ka ostvarenju zajedničkog cilja. Osim što valja u obzir uzeti da dijete pola svojeg dana provede u vrtiću, sva suradnja koja se odvija između ovih dviju strana u službi je dobrobiti djeteta, stoga kvaliteta odnosa roditelja, odgojitelja i cijele ustanove jako je važna. Dobrom suradnjom u djeteta se jača osjećaj vlastite vrijednosti i sigurnosti (Ljubetić, 2012).

Uključenost roditelja u život i rad dječjeg vrtića u Hrvatskoj definirano je Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece, ali i Nacionalnim okvirnim kurikulumom (NOK) prema kojemu 'odgojno-obrazovno djelovanje različitih sudionika odgoja, osobito roditelja i odgajatelja, zahtijeva njihovo međusobno razumijevanje i suradnju čime se ostvaruju jedinstveno shvaćeni i prihvaćeni bitni ciljevi odgoja i obrazovanja prema potrebama i mogućnostima djeteta' (NOK, 2010:28, prema Kanjić, 2012).

Prije nego prijedemo na detaljniju realizaciju partnerstva valja navesti sedam ključnih dimenzija kao smjernica za planiranje uspješnog partnerstva koje navodi Australaska vlada u dokumentu koji se bavi partnerstvom obitelji i odgojno obrazovne ustanove. Tih sedam dimenzija su sljedeće: komunikacija, povezivanje učenja kod kuće i u školi, izgradnja zajednice i identiteta, prepoznavanje uloge obitelji, savjetodavno učenje, suradnja izvan škole i uključenost.

U nastavku ćemo svaku od dimenzija kratko realizirati.

1. Komunikacija

Komunikacija kao jedna od najključnijih dimenzija koja predvodi sve ostale treba biti aktivna, česta i dvosmjerna. Ustanova ovdje ima zadatak da stvori osjećaj dobrodošlice te biti otvorena prema potrebama i stavovima obitelji. Osim toga,

komunikacija se može odvijati na različitim mjestima i provoditi na različite načine (usmeno, pismeno, lice u lice, telefonski, e-poštom itd.).

2. Povezivanje učenja kod kuće i u školi

Važno je razumjeti vezu između okruženja kod kuće i u ustanovi pod tim misleći na partnerstvo obitelji i ustanove kojima je zajednički zadatak stvaranje pozitivnih stavova prema učenju te vrednovati vještine i znanja koja djeca donose iz obiteljskog doma u ustanovu te iz ustanove u obiteljski dom.

3. Izgradnja zajednice i identiteta

Ovdje se naglašavaju provođenje aktivnosti koje poboljšavaju osjećaj pripadnosti zajednici te kvalitetu iste uz poštovanje kulture, vrijednosti, tradicije i odnosa u toj zajednici.

4. Prepoznavanje uloge obitelji

Roditelji i drugi članovi obitelji trebaju biti prepoznati kao primarni 'odgojitelji' svoje djece koji imaju trajni utjecaj na stavove i postignuća svoje djece u odgoju i obrazovanju.

5. Konzultativno odlučivanje

Ova dimenzija naglašava da roditelji imaju pravo na savjetovanje i sudjelovanje u donošenju odluka koje se tiču njihove djece. Takav osjećaj uključenosti stvara osjećaj zajedništva među svim članovima zajednice i doprinose kvaliteti sustava i ostvarenju zajedničkih ciljeva.

6. Suradnja izvan ustanove

Uključuje i povezivanje s udrugama, agencijama, poslovnim partnerima i ostalim sudionicima koji su ključni za odgoj i obrazovanje djeteta. Organizacije suradnje s drugim zajednicama u vidu obrazovanja i odgoja također može povezati i ojačati veze roditelja i djece s osobljem odgojno obrazovne ustanove.

7. Uključivanje

Uključenost obitelji u radu s djecom kroz određene aktivnosti, projekte i drugo te sudjelovanje u drugim aktivnostima izvan sobe dnevnog boravka ojačava veze i doprinosi uspostavljanju kvalitetnih partnerskih odnosa.

Dakle, svaka od ovih dimenzija osmišljene su tako da se nadograđuju jedna na drugu, a nijedna od njih sama po sebi nije 'lijek za sve' (Australian Government, 2008).

3.1. Ravnatelj vrtića i roditelji

Osoblje ustanove igra ključnu ulogu u promicanju suradnje obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a među njima je kao glavni faktor ravnatelj ustanove. (Witte i sur. 2021).

Zadaća ravnatelja predškolske ustanove ne svodi se samo na financijski dio i poslovanje institucije i njeno osoblje. Ravnatelj ima i drugih zadaća, pa tako na samom početku pedagoške godine roditelji su najprije u komunikaciji s ravnateljem vrtića, prilikom upisa djece, a zatim i kod informiranja o nekim promjenama, događanjima i slično. Osim toga, ravnatelj može i treba biti primjer ostalim djelatnicima kod izgradnje odgovarajućih i kvalitetnih odnosa s roditeljima čija djeca pohađaju vrtić. Dakle, ravnatelj svoje vještine, znanja i iskustva mora usmjeriti na izgradnju partnerskih odnosa s roditeljima, pritom imajući u vidu interese djeteta i usmjerenost na njegovu dobrobit kao glavni cilj (Milanović, 2014).

Prema Witte i suradnicima (2021) ravnatelj je taj koji pomaže oblikovati klimu ustanove i olakšati angažman obitelji u odgoju i obrazovanju djece postavljajući jasna očekivanja, učinkovito komunicirajući i pokazujući podršku suradnji obitelji i ustanove.

Dosljedno usmjerenje ravnatelja na dijete i njegove potrebe tijekom svih aktivnosti u ustanovi pomaže u izgradnji povjerenja roditelja. Na primjer, kod procjene djelatnika, njihovih djelovanja, situacija i stanja, razmotrit će se kako ti faktori utječu na dijete i njegov razvoj. Nadalje, pri donošenju odluka, provođenju promjena ili odustajanju od istih, uzet će se u obzir kako te odluke mogu utjecati na djecu u vrtiću, pojedince i obitelji. Motivacija i bit djelovanja ravnatelja dječjeg vrtića treba biti što bolji uvjeti za rad svih djelatnika i za što kvalitetniju provedbu odgojno-obrazovnog procesa, zaštita djece i ispravljanje pogrešaka ukoliko dođe do njih te njihovo sprečavanje u budućnosti (Milanović, 2014).

S druge strane, roditelji će imati povjerenja u ravnatelja ako su upoznati njegovim načinom vrednovanja i procjene stanja u ustanovi. Zatim ako je ravnatelj dosljedan u podjeli informacija s roditeljima u svezi promjena bilo organizacijskih, materijalnih ili komunikacijskih. Povjerenje se stječe također pojašnjenim i obrazloženim zahtjevima koje ustanova ima od roditelja tijekom odgojno-obrazovnog procesa, te dodatan plus jesu situacije u kojima roditelji imaju priliku vidjeti kako ravnatelj djeluje u skladu s najboljim interesima za dijete (Milanović, 2014).

Milanović (2014) osim navedenog, predlaže i neke organizacijske i komunikacijske načine približavanja djelatnika, ravnatelja i cijelog vrtića roditeljima. A to su:

- letci o djetetovu razvoju i odgovarajućem ponašanju roditelja tijekom procesa,
- transparentni videozapisi o zbivanju u vrtiću i provedbi programa,
- dostupnost i aktivnost web stranice dječjeg vrtića,
- upoznavanje roditelja s dijelovima godišnjeg plana,
- redovito i pravovremeno obavještanje o promjenama u organizacijskim i/ili materijalnim uvjetima, informiranje putem kutića za roditelje,
- intervencije koje remete mir i ritam djece u vrtiću obavljati petkom poslijepodne ili tijekom vikenda ukoliko je to moguće,
- reagirati spremno i brzo na sve iznenadne situacije.

Koliko god truda i rada uložili, uvijek možemo doći u situaciju u kojoj netko nije zadovoljan nastalim promjenama u bilo kojem kontekstu, pa tako roditelji ponekad mogu biti nezadovoljni promjenama u ustanovi. Iako situacije mogu biti konfliktne, dobar ishod se može postići odvajanjem vremena za obrazloženje što je dovelo do neke promjene i pojašnjenjem odluke. Samo izravnim kontaktom roditelji mogu doživjeti ravnateljevu uključenost u zbivanja vrtića, steći povjerenje u instituciju i njene djelatnike.

3.2. Definicija partnerstva

Ljubetić (2014:4) partnerstvo u području odgojno-obrazovnih ustanova i obitelji određuje kao „najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinaca iz obiteljske zajednice (najčešće roditelji i/ili staratelji) i vrtića/škole (najčešće odgojitelji/učitelji i stručni suradnici) usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja (dobrobit djeteta), a koji se odvija u određenom kontekstu (vrtić/škola koju dijete pohađa) i imaju određeno vrijeme trajanja (najčešće za boravak djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi).“

Jednostavnu definiciju partnerstva na razini obitelji i ustanove daje nam Australian Government (2008) navodeći kako partnerstvo između obitelji i ustanove predstavlja suradničke odnose i aktivnosti koje uključuju osoblje ustanove, roditelje i druge članove obitelji. Učinkovito partnerstvo trebalo bi se temeljiti na međusobnom povjerenju, poštovanju te zajedničkoj odgovornosti za odgoj i obrazovanje djeteta.

Da bi ostvarili kvalitetan partnerski odnos, kako smo prethodno naveli, važno je međusobno uvažavanje i poštivanje, zatim ravnopravnost, dvosmjerna komunikacija, aktivno slušanje, želja i odgovornost, vrijeme i energija koju će sudionici uložiti u ostvarivanje željenog cilja (Ljubetić, 2014).

Pojam "suradnje" često se miješa s pojmom "partnerstva", ali iako suradnja može biti dio partnerstva, ne obuhvaća sve njegove aspekte. Partnerstvo uključuje kvalitetan i kontinuiran odnos, zajednički cilj, posvećeno vrijeme, kontekst i preduvjete za ostvarivanje partnerskog odnosa. Stoga, suradnja se ne može smatrati istoznačnicom partnerstva. Dalje, ističe se kako suradnja može rezultirati samo površnim i formalnim odnosima koji nemaju moć donijeti kvalitativne promjene (Ljubetić, 2014).

Razlika između suradničkog i partnerskog odnosa jest ta što je u suradničkom odnosu obitelji i ustanove vidljiva hijerarhija odnosa u kojem ustanova zauzima viši položaj što dovodi do neravnopravnosti te u konačnici i do lošije komunikacije i suradnje. Osim toga, u takvim odnosima ne postoji zajednički cilj nego svaka strana ima svoj, a dijete je pritisnuto između (Ljubetić, 2014). Autorica Katić i njeni suradnici (2012) partnerstvo navodi kao poželjnu kvalitetu suradničkih odnosa za koju je potrebno imati određene vještine i znanja kako bi se ono ostvarilo. Važna su znanja o obiteljskom odgoju i promjenama koje se događaju unutar obitelji uvjetovane društvenim promjenama, zatim vještine komunikacije, timski rad, sposobnosti samoprocjene, sposobnost demokratskog djelovanja i uvažavanja različitosti te naposljetku razvoj određenih vrijednosti i stavova.

Ono što je važno, da bi odnos razvio u kvalitetan partnerski, a ne suradnički, jest da komunikacija bude otvorena i dvosmjerna između obaju čimbenika u svrhu dobrobiti djeteta, a kako bismo nadišli suradnje i ostvarili partnerski odnos bitna je svijest o zajedničkoj odgovornosti i roditelja i ustanove za odgoj djeteta (Petrović-Sočo, 1995). Kako i autorica Ljubetić ističe (2014:6): „U partnerskom odnosu, obitelj i ustanova smještaju dijete, njegovu dobrobit, potrebe i kapacitete u centar pozornosti obiju strana koje imaju iste interese, ciljeve i zadaće.“

Osim samog ostvarenja partnerskog odnosa nužno je da on bude i kvalitetan kako bi ostvarili ciljeve i interese, a kvaliteta takvog odnosa prema Pintar (2018:93) definirana je „intenzitetom utjecaja, koji podrazumijeva međusobno obogaćivanje kapacitetima koji pojedincima u međudodnosu omogućuju bolji doprinos bavljenju djetetom“.

Razmatrani su različiti čimbenici odnosa ustanova - obitelj kako bi se definiralo što ponajprije doprinosi ostvarivanju dobre i kvalitetne suradnje. Mogli smo i očekivati da je ključan element komunikacija, kako na organizacijskoj razini tako i u pogledu razvoja i postignuća djece. Da bi komunikacija bila vrijedna i doprinosna bitno je izgraditi povjerenje u odnosu, prihvaćati mišljenja jedni drugih, prepoznavanje potreba obitelji i u konačnici plan provedbe i realizacije interakcije s obitelji od strane odgojno obrazovne ustanove (Paccaud, Keller, Lauder, Pastore i Kunz, 2021).

3.3. Zašto je važno partnerstvo?

Važnost partnerstva i partnerskih odnosa općenito je važno u raznim institucijama, grupama, kolektivima gdje postoji istinska težnja u ostvarenju zajedničkog cilja pa je tako važnost partnerstva u odgojno obrazovnim ustanovama ranog i predškolskog odgoja iznimno važna za dobrobit svih, a posebice djeteta.

Moglo bi se tvrditi da je obitelj primarni 'odgojitelj' vlastite djece te da je njezin utjecaj neprestan tijekom svih godina djetetova učenja i razvoja, pa čak i nakon toga. Nakon obitelji, odgojno obrazovne ustanove imaju važno odgovornost da u svemu tome 'pripomognu' pružajući obrazovne temelje. Kako bi odgoj tekao što uspješnije ustanova treba prepoznati primarnu ulogu obitelji u obrazovanju zbog čega je partnerstvo ovih dviju strana nužno (Australian Government, 2008).

Aktivna uloga roditelja u radu predškolske ustanove i uspostava partnerskih odnosa u relaciji roditelj - odgojitelj predstavljaju ključne karakteristike humanističke koncepcije predškolskog odgoja. Današnji predškolski programi naglašavaju važnost poštivanja jedinstvenosti svake obitelji te uvažavanje roditelja kao ravnopravnih partnera i njihovu, s naglašenim angažmanom u provođenju programa (Nenadić Bilan, Matov, 2014).

Obitelj je prvi, početni i trajni utjecaj na dijete, model ponašanja, vrijednosti, stavova i drugih aspekata njegovog života. Stvaranje programa koji ne uzima u obzir obitelj i njenu kulturu, te bez uključivanja roditelja kao sudionika, predstavljalo bi veliku pogrešku i negiranje djeteta kao centra njegovog vlastitog životnog iskustva. Naglasak na usmjerenosti institucionalnog odgojiteljstva prema partnerstvu s obiteljskim odgojiteljima može imati ključnu ulogu u postizanju uspješnih razvojnih rezultata djeteta. Poznavanje djetetovog vanjskog okruženje, obiteljskih iskustava i način odgoja značajni su u razumijevanju djetetova ponašanja, potreba i

načina razmišljanja i samim time lakšeg prilagođavanja djetetu što je u dostizanju krajnjeg cilja bitno, a to je razvoj i dobrobit djeteta. Sve ono što dijete čini i radi i na koji način to čini i radi dok stječe iskustva i znanja, gradi socijalne odnose povezano je s djetetovim prvim odgojem i iskustvima koja dolaze iz obitelji. Dijete ne odgajamo mimo njegova okruženja, niti izvan vanjskog konteksta, nego unutar sveg što je oko njega i tko je oko njega. Dakle, ustanova, a posebice odgojitelj dužan je uvažavati obitelj djeteta i obraćati joj se. Zašto je važno naglašavati spomenuto, jer osmišljavanje predškolskih programa bez dovoljnog uvažavanja obiteljskog doprinosa može zanemariti važan utjecaj koji obitelj ima na dijete. To može rezultirati programima koji ne odgovaraju potrebama djece i obitelji te ne potiču suradnju između roditelja i odgojitelja (Pintar, 2018).

Mnoga istraživanja dokazala su kako je uključenost roditelja i partnerski odnos na relaciji ustanova - obitelj ključni čimbenik ka pozitivnim učincima obrazovanja, te emocionalne dobrobiti djeteta i svih drugih sudionika, stoga treba poticati sudjelovanje roditelja i uključenost na svim razinama odgoja i obrazovanja njihove djece (Paccaud, Keller, Lauder, Pastore i Kunz, 2021). Albright (2011) povezuje uključenost obitelji u djetetov odgoj i obrazovanje s povećanim poštovanjem, boljim ponašanjem i pozitivnim stavovima prema ustanovi i svima u njoj te navodi primjer jednog istraživanja koje je pokazalo da je manja vjerojatnost da će se djeca tijekom odrastanja uključiti u visokorizična ponašanja kada uoče jaku vezu između ustanove koju pohađaju i obitelji.

3.4. Modeli partnerskih odnosa

Svaki oblik suradnje i partnerstva ustanove i roditelja bitan je i ima svoje posebnosti. U nastavku navesti ćemo neke od modela partnerskih odnosa različitih autora koji se primjenjivi ili se primjenjuju u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

U Republici Hrvatskoj autorice Pehić, Miljević-Riđički i Vizek-Vidović (2010) prema Pinjuh (2015) provele su istraživanje kojim su dokazale kako u našim odgojno i obrazovanim ustanovama uveliko prevladava tradicionalni oblik suradnje s obitelji te da su isključivo odgojitelji i/ili učitelji ti koji iniciraju suradnju i razvoj partnerstva. Četiri su tradicionalna oblika partnerstva koja su najzastupljenija na našem području:

- **Roditeljski sastanci** su najrasprostranjeniji, najčešći, ali i najstariji oblik partnerstva. Uglavnom se održavaju početkom i krajem pedagoške godine s tim da se može sazvati

bilo kad. Kroz ovakve sastanke roditelje se uvodi u plan i program kroz godinu te na samom kraju realizacija ostvarenog.

- **Skupno informiranje** u cilju brze podjele informacija svim roditeljima bez izravnog kontakta. Upravo neizravna komunikacija i mogućnost izostanka dodatnih informacija ili slično neki ovaj način smatraju nedostatnim, no on je još uvijek učestao.
- **Individualni razgovori** su razgovori 'jedan na jedan', organiziraju se prema potrebi roditelja i na njima roditelji dobivaju informacije o svom djetetu.
- **Savjetovanje na individualnoj razini** predstavlja prisniji oblik partnerstva u kojem roditelji i odgojitelj imaju mjesto i vrijeme za sebe, a osim toga i samo dijete može biti uključeno u ovaj oblik suradnje. Međutim, ovakav oblik nije uobičajen kod velikog broja roditelja.

Osim navedenih oblika suradnje, u novije vrijeme javljaju se još neki suvremeniji oblici koji vode prema partnerstvu, a to su:

- **Pedagoške radionice** koje predstavljaju rad u manjim grupama u kojima sudionici zajedno ostvaruju određeni cilj. Voditelji radionica obrađuju teme koje su u interesu roditelja te se provode tijekom cijele godine.
- **Škola za roditelje** osmišljena je u svrhu jačanja roditeljskih kompetencija pomažući roditeljima u tome kako ostvariti djelotvornu komunikaciju s djecom, daje smjernice kod odrastanja djece i slično.
- **Tematski pano** neizravan su oblik komunikacije postavljeni u ustanovi na vidljivom mjestu te su sve češći i korišteniji kao brz put do razmjene različitih tematika u današnjoj užurbanoj svakodnevnici.
- **Upitnici za roditelje** koriste prikupljanju potrebnih informacija o obitelji i funkcioniranju iste. Roditelji upitnike mogu popuniti i kod kuće, podatci se prikupljaju brzo i jednostavno i koriste se u svrhu boljeg i lakšeg razumijevanja funkcioniranja djeteta (Pinjuh, 2015).

Provodeći istraživanja u SAD-u autorice Smreker, Cohen-Vogeli Lee (2010) prema Ljubetić (2014) predstavile su četiri modela odnosa škola i lokalne zajednice koja možemo primijeniti i u predškolskoj ustanovi: upravljački, asimilacijski, koalicijski te model uključenosti, koje ćemo ukratko pojasniti.

1. Upravljački model za cilj ima pružanje sigurnosti i jasne strukture u povezivanju članova obitelji. Ustanova je zadužena za pružanje obrazovnih usluga, a roditelji češće imaju ulogu zastupnik djetetovih interesa. Razlika ovog modela od asimilacijskog jest postojanje dvosmjerne komunikacije, ali i podjela uloga u ostvarivanju ciljeva koji ipak nisu zakonski propisani od strane ustanove.
2. Asimilacijski model funkcionira postavljajući uvjete od strane ustanove prema roditeljima. Ovo je posebno izraženo u siromašnijim ustanovama, gdje može doći do socijalne izolacije i postojanja različitih manjinskih grupa unutar same ustanove. Roditelji su dužni ispunjavati uvjete, davati suglasnost u svezi poštivanja discipline, posjeta ustanovi i slično. Postavljajući zadatke koje roditelji moraju ispunjavati automatski je vidljiva hijerarhija u kojoj su djelatnici visoko iznad roditelja i djeteta.
3. Koalicijski model, iako rijedak, model je partnerskog odnosa vidljiv u državnim školama uz radno mjesto roditelja. Takav tip škole nastao je u SAD-u, a osnivale su ih velike tvrtke za djecu svojih zaposlenika kako bi im olakšale nošenje s privatnim i profesionalnim obavezama. Ovaj model partnerskog odnosa njeguje obiteljsku svrhu - život, razvoj i učenje u odgovarajućem i poticajnom ozračju i okruženju. Negativna strana koalicijskog modela jest prevelika posvećenost profesiji sa smanjenom grižnjom savjesti. Škole su otvorene za roditelje u bilo koje vrijeme te im je dozvoljeno sudjelovanje u svim aktivnostima ustanove.
4. Model uključenosti razvijen je u privatnim školama, najčešće onima koje roditelji sami odabiru za svoju djecu. Kako je škola izbor roditelja nema potrebe za institucionalnim nadzorom ili igrom moći. Roditelji i djelatnici škole u partnerskom su odnosu, sa zajedničkim namjerama, uvjerenjima, usmjereni zajedničkom cilju odgoja i obrazovanja.

Navedeni modeli partnerskih odnosa izvedeni su iz specifičnih tipova ustanova u SAD-u, no primjenjivi su i na našim područjima, a neke od njih možemo i prepoznati kao postojeće.

Tipologija obitelji-odgojne ustanove:

Elementi	Asimilacija	Upravljanje	Uključivanje	Koaliranje
Cilj	Kontrola	Činjenice i struktura	Konsenzus	Kolaboracija
Odnos	Pružatelj - primatelj	Profesionalni	koprodukcijski	Partnerski
Funkcija	Pravno-instrumentalna	Institucionalni	Socijalna	Obiteljska
Ishod	Ugovori	Kategorije	Dogovaranje	Zajednica
Primjer	Izrazito siromašne urbane državne ustanove	Tradicionalne državne ustanove	Ustanove po izboru i privatne škole	Ustanove uz radno mjesto

Tablica 1. Tipologija obitelj – odgojne ustanove (Smrekar i sur., 2010, prema Ljubetić, 2014)

Osim podjele koju je navela Ljubetić, valja spomenuti i podjelu autora Epsteina (2001) prema Nenadić Bilan i Matov (2014). Gledajući partnerstvo roditelja i odgojitelja autor navodi šest temeljnih oblika partnerskih odnosa:

1. pomoć roditeljima u roditeljstvu,
2. komunikacija između roditelja i odgojitelja,
3. volontiranje roditelja u predškolskim ustanovama,
4. pomoć roditeljima u poticanju učenja djeteta kod kuće,
5. sudjelovanje roditelja u donošenju odluka,
6. uključenost roditelja u suradnju s lokalnom zajednicom.

Pomoć u roditeljstvu obuhvaća organiziranje radionica ili predavanja na temu roditeljstva te pružanje informacija roditeljima o postignućima djeteta i njegovim ponašanjima. Osim toga, obuhvaća i aktivno sudjelovanje odgojitelja u traženju informacija od roditelja o sposobnostima, osobinama i interesima djeteta, čime se potiče kvalitetna suradnja između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove.

Komunikacija između roditelja i odgojitelja obuhvaća organiziranje grupnih sastanaka kako bi se roditeljima pružile informacije o predškolskom programu i zbivanjima u ustanovi, te kroz individualne razgovore roditelja s odgojiteljima. Također, uključuje telefonsku komunikaciju slanje mapa dječjih radova roditeljima na tjednoj ili mjesečnoj razini te

povremene telefonske upite odgojitelja o djetetu u slučaju njegova izostanka tijekom nekoliko dana. Svi navedeni oblici komunikacije omogućuju redovitu razmjenu informacija i surađivanje između roditelja i odgojitelja u cilju podrške djetetovom razvoju i dobrobiti.

Volontiranje pruža roditeljima mogućnost aktivnijeg sudjelovanja u radu predškolske ustanove njihove djece te upoznavanja sa svim aspektima ustanove, uključujući sobu za sastanke s drugim roditeljima ili odgojiteljima. Kroz volontiranje, roditelji imaju priliku dati svoj doprinos u stvaranju poticajne okoline za djecu te se osjećati povezanim s odgojno-obrazovnom zajednicom.

Pomoć roditeljima u poticanju učenja djeteta kod kuće obuhvaća pružanje informacija od strane odgojitelja i drugih stručnih suradnika o strategijama za poticanje razvoja i poboljšanje vještina i sposobnosti djeteta, ne samo u predškolskoj ustanovi, već i u obiteljskom okruženju. Također, odgojitelj pruža podršku roditeljima u izboru različitih izvanvrtičkih programa za njihovo dijete. Ova suradnja omogućuje roditeljima da aktivno podržavaju djetetovu edukaciju i razvoj te da ga još više motiviraju za učenje i istraživanje svijeta oko sebe.

Mogućnosti sudjelovanja roditelja u procesu donošenja odluka obuhvaćaju upoznavanje s predstavnicima roditelja u upravnom vijeću predškolske ustanove, njihovu uključenost u planiranje odgojno-obrazovnog rada te sudjelovanje u procesima donošenja odluka vezanih uz uređenje prostora, radno vrijeme i nabavku opreme. Dodatno, ističe se važnost različitih pristupa uključivanju roditelja u procese donošenja odluka te promicanje kontakta s roditeljima koji su manje uključeni kako bi se aktivno čuli i njihovi prijedlozi te rješavali njihovi problemi. Ova suradnja omogućuje roditeljima aktivno sudjelovanje u procesima donošenja odluka koje se odnose na rad i razvoj predškolske ustanove i doprinosi stvaranju pozitivne i inkluzivne obrazovne zajednice.

Na kraju, **uključenost roditelja u suradnju s lokalnom zajednicom** odnosi se na njihovo aktivno sudjelovanje u aktivnostima i programima koje organiziraju različite ustanove i službe lokalne zajednice, poput parkova, muzeja, knjižnica i sličnih institucija. Ovakva suradnja omogućuje roditeljima da zajedno s djecom istražuju i upoznaju različite aspekte svog okoliša te doprinosi stvaranju povezanijeg i bogatijeg iskustvenog okruženja za djecu.

3.5. Unapređivanje partnerstva

Kvalitetna komunikacija i razmjena informacija temeljeni na partnerskim odnosima zahtijevaju spremnost odgojitelja, roditelja i ostalih stručnih djelatnika predškolske ustanove za međusobnu suradnju, što je ključno za njihov zajednički doprinos razvoju djece. Iako su prednosti suradnje dobro poznate, istraživanja su pokazala da se velik broj roditelja ne odaziva rado na pozive odgojitelja i uključivanje u dane programe od strane ustanove. Istraživanje o sudjelovanju roditelja u pedagoškim radionicama dječjeg vrtića otkriva da samo 10% roditelja aktivno sudjeluje u ponuđenim programima. Stoga uspostavljanje suradnje i razumijevanje važnosti roditeljske uloge u djetetovom odgoju i obrazovanju ostaju izazovi za predškolske ustanove i odgojitelje (Nenadić Bilan, Matov, 2014).

Nadalje, ukoliko djelatnici ustanove ili roditelji nisu spremni na uspostavu partnerskog odnosa ili nisu dovoljno otvoreni, dolazi do otežavanja povezivanja i suradnje. Prema istraživanjima Nenadić Bilan i Matov (2014) autor Asmussen i njegovih suradnici (2007) navode da postoje različiti razlozi zbog kojih se roditelji možda ne osjećaju voljni sudjelovati u suradničkim odnosima s predškolskom ustanovom. Ti razlozi uključuju negiranje problema i potrebe za suradnjom, prezaposlenost i nedostatak vremena, nedostatak znanja o važnosti suradničkih odnosa, osjećaj srama i nesigurnosti te možda prijašnje loše iskustvo u suradnji. Prepoznavanje tih prepreka može pomoći odgojiteljima i predškolskim ustanovama da osmisle strategije i pristupe koji će potaknuti i olakšati roditelje na aktivno sudjelovanje u partnerskim odnosima. Osim istaknutog značaja partnerstva između roditelja, odgojitelja i/ili drugih djelatnika dječjeg vrtića, ključno je formalizirati vanjske (čimbenike vezane uz društvene aspekte) i unutarnje (vezane specifično uz odgojitelja) preduvjete za ostvarivanje tog partnerstva.

Osnovni unutarnji preduvjeti ostvarivanja partnerstva između odgojitelja i roditelja jesu stečena profesionalna znanja kao što je posjedovanje relevantnih znanja iz područja pedagogije, psihologije i ranog razvoja djece te ih vješto primjenjivati u praksi kako bi mogli pružiti podršku i stručno vođenje roditeljima, a zatim i socioemocionalna kompetentnost što uključuje sposobnost prepoznavanja, razumijevanja i odgovarajućeg reagiranja na emocije i potrebe roditelja. Empatičan i podržavajući odnos odgojitelja prema roditeljima ključan je za izgradnju povjerenja i uspostavljanje kvalitetne suradnje.

Osnovni vanjski preduvjeti koji omogućuju odgojitelju uspješno ostvarivanje željenog odnosa s roditeljima obuhvaćaju kvalitetno obrazovanje koje bi trebalo naglasiti važnost partnerstva

između institucionalnih i obiteljskih odgojitelja. Već posjedovanjem akademskog obrazovanja i tijekom priprema za priključivanje profesionalnoj zajednici, odgojiteljima bi trebali biti jasni principi i načini ostvarivanja partnerskog odnosa s roditeljima u okviru predškolske ustanove. Usto, odgojno-obrazovna institucija ima dužnost definirati i potpomoći uspostavljanje partnerstva te odrediti jasne odgovornosti za oba odgojna faktora kako bi se osigurao kvalitetan odnos među svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. Svaka konkretna ustanova svojom jedinstvenom kulturom oblikuje odnose u okviru svojih mogućnosti. Stoga, važno je potaknuti osobno-profesionalni razvoj odgojitelja jasnim pravilima i podrškom od strane zajednice koja ima uređene odgovornosti prema svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa (Pintar, 2018).

Suočeni sa zahtjevnom zadaćom, shvaćanje roditelja i djeteta kao nedjeljive cjeline jasno ukazuje na neizbježnu potrebu za takvim nastojanjem (Pintar, 2018). Djelatnici predškolske ustanove pokazuju senzibilnost kroz redovitu organizaciju raznovrsnih oblika kvalitetne suradnje. To uključuje individualne razgovore između roditelja i odgojitelja, održavanje roditeljskih sastanka (posebno komunikacijske sastanke), kutiće za roditelje te organizaciju radionica za zajedničko druženje djece roditelja i odgojitelja (Nenadić Bilan, Matov, 2014).

Kako predlaže Australian Government (2008), kako bi se stvorili uvjeti koji će omogućiti razvoj i održivost učinkovitog partnerstva potrebno je uspostaviti određene 'potporne strukture' na razini ustanove. Navode se četiri temeljne stavke, a to su:

1. obiteljsko – školski akcijski timovi za planiranje, organiziranje, provedbu i evaluaciju partnerstva,
2. školske politike i procedure koje izričito navode i jasno integriraju načela i prakse učinkovitog partnerstva,
3. mreže podrške, kako bi se omogućilo školski zajednicama da razmjenjuju ideje, probleme i najbolje od prakse te,
4. odgovornost prema zajednici, izvještavanje o uspjesima i poticanje poboljšanja u partnerstvu (Australian Government, 2008).

Valja još navesti i neke segmente prema Albrightu (2001) koji će olakšati sam proces komunikacije na relaciji odgojitelj - roditelj ili ustanova - obitelj i općenito uključenost obitelji u različite segmente odgojno obrazovne ustanove, navode se četiri segmenta, a to su:

1. komunikacija fokusirana na dijete,

2. konstruktivna komunikacija,
3. konkretne i jasne smjernice i strategije,
4. kontinuirana i stalna komunikacija.

Osim toga, u svemu navedenom neizostavna je otvorenost i empatija te razumijevanje tuđih želja i potreba kako bi komunikacija ostvarila svoju svrhu i težnju. Nije dovoljno samo ostvariti partnerski odnos unutar odgojno-obrazovne ustanove, već ga je važno kontinuirano održavati taj odnos sve dok god je dijete sudionik ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

4. METODOLOGIJA

4.1. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja

Suvremeno partnerstvo između roditelja i odgojno-obrazovne ustanove, posebno vrtićke ustanove, predstavlja važan aspekt obrazovnog procesa djece. Ovo partnerstvo temelji se na suradnji, otvorenoj komunikaciji i razmjeni informacija između roditelja i stručnjaka u vrtiću, sa zajedničkim ciljem - pružiti optimalno okruženje za djetetov razvoj. Jedna od ključnih karakteristika suvremenog partnerstva je prepoznavanje roditelja kao aktivnih sudionika u obrazovnom procesu. Ovo partnerstvo ne samo da omogućava roditeljima da budu informirani o djetetovom napretku i aktivnostima u vrtiću, već i da budu aktivno uključeni u donošenje odluka koje se tiču djeteta. Otvorena komunikacija između roditelja i stručnjaka omogućava razmjenu perspektiva, iskustava i znanja, što doprinosi boljem razumijevanju djetetovih potreba i interesa.

Baveći se gore spomenutim u ovom diplomskom radu provedeno je istraživanje kojem je **glavni cilj** bio produbiti razumijevanje i stvoriti uvid u kvalitetu partnerstva roditelja i ustanove iz perspektive roditelja. Fokusiranje na kvalitativnu perspektivu omogućuje nam dublje razumijevanje iskustava, stavova i percepcija roditelja u vezi s partnerstvom. Kroz analizu kvalitativnih podataka, istražili smo kako roditelji doživljavaju suradnju s odgojno-obrazovnom ustanovom, kako ocjenjuju komunikaciju, uključenost i podršku koju dobivaju te na koji način to utječe na njihovu percepciju kvalitete partnerstva. Kroz ovaj pristup, istraživanje će doprinijeti boljem razumijevanju aspekata koji su ključni za izgradnju uspješnih odnosa između roditelja i, u ovom slučaju, vrtićke ustanove, te pružiti smjernice za unapređenje suradnje u odgoju i obrazovanju djece.

Sastavljanje pitanja zahtijevalo je pažljivo planiranje kako bi se osiguralo dubinsko razumijevanje teme i perspektive sudionika podržavajući cilj samog istraživanja. Istraživačka pitanja koja su korištena su sljedeća:

- *Spol, dob?, Što ste po struci ?, Jeste li zaposleni ?, Ako je Vaš odgovor 'da' jeste li zaposleni u svojoj struci ?, Koliko imate djece ?, Koliko imate djece rane i predškolske dobi ?*
- *Možete li opisati svoju komunikaciju s vrtićem koje pohađa Vaše dijete, kako ona izgleda?, Na koji se način realizira ?, Jeste li zadovoljni njome ?, Ima li nešto s čim ni ste zadovoljni ? S čime niste zadovoljni ?, Što biste mijenjali u toj komunikaciji ?*

- *Imate li osjećaj da Vas se poštuje i odnosi s dostojanstvom u vrtiću ?, Možete li malo pobliže objasniti ?, Brine li vrtić o različitostima, kulturnim i vrijednosnim razlikama ?, Na koji način ?, Imate li osjećaj da vrtić prepoznaje snage i jakosti Vašeg djeteta i Vaše obitelji ?*
- *Imate li povjerenja u djelatnike vrtića ?, Nekog posebno ?, Možete li se pouzdati u djelatnike vrtića koje pohađa Vaše dijete ?, Na koji način ?, Možete li dati neki primjer?*
- *Kako biste procijenili predanost djelatnika vrtića Vama i Vašem djetetu ?, Jesu li Vam djelatnici vrtića pristupačni, dostupni ?, Na koji način?*
- *Kako biste objasnili općenito odnos s vrtićem Vašeg djeteta?, Kako se osjećate u odnosu na odgojitelja ?, Koliko Vas se pita za mišljenje o djetetu, funkcioniranju djeteta ?, Sudjelujete li u donošenju odluka koje se tiču vrtića ?*
- *Jeste li uključeni u vrtić Vašeg djeteta?, Na koji način ?, Možete li dati primjer? Volontirate li u vrtiću?.*

4.2. Istraživačka metoda

Izuzetno je važno napomenuti da je za ovo istraživanje odabrana kvalitativna metoda istraživanja, s naglaskom na korištenje metode intervjua. Kvalitativna istraživanja omogućavaju dublje i sveobuhvatnije razumijevanje složenih fenomena poput partnerstva između roditelja i odgojno-obrazovne ustanove. Kvalitativno istraživanje predstavlja znanstveni pristup koji koristi različite metode poput intervjua, analize teksta te opažanja i zabilježenog ponašanja. Kroz ovaj pristup prikupljaju se tekstualni i vizualni podaci, koji se potom analiziraju kako bi se dublje razumjela iskustva, procesi ili obrasci u istraživanom području (Creswell, 2002, prema Buljan, 2021).

Naime, intervjui kao kvalitativna metoda omogućuju istraživačima da uđu u dubinu ispitanikovih iskustava, stavova i perspektiva te da zabilježe suptilne nijanse koje bi mogle biti izgubljene u kvantitativnom istraživanju. Kako Glonti i Hren (2008) ističu, metoda intervjua sudionicima omogućava da se slobodnije i opširnije izraze te intervjueru daju bogatije podatke iz svojih iskustava što doprinosi konačnoj kvaliteti rezultata.

Odluka da se koristi metoda intervjua temelji se na ideji da su ljudi najbolji tumači vlastitih iskustava. Kroz ovakav pristup, ispitanicima se omogućava da slobodno i iscrpno izraze svoje mišljenje, osjećaje te dublje razloge koji oblikuju njihova stajališta. Osim toga, intervjui

omogućuju istraživačima postavljanje dodatnih pitanja kako bi istražili određene aspekte i razjasnili nejasnoće, čime se postiže bogatstvo informacija. Prema Willigu (2018), u istraživanju koje se bavi temama poput ove, partnerstvo roditelja i odgojno-obrazovne ustanove, ključno je razumjeti dubinsko značenje koje pojedinac pridaje vlastitim doživljenim događajima te način na koji se suočava s različitim situacijama. U biti kvalitativnog istraživanja leži istraživanje kvalitete subjektivnog iskustva, a ne nužno identificiranje jednostavnih uzročno-posljedičnih veza.

Dobivenim podacima pristupljeno je tematskom analizom koja je svojom fleksibilnošću omogućava iznimno prilagodljiv pristup koji se može prilagoditi različitim istraživanjima, pružajući dubok, detaljan, ali istodobno složen prikaz prikupljenih podataka. Braun i Clark (2006) ističu da tematska analiza pruža osnovne vještine koje su relevantne i za različite druge oblike kvalitativne analize. U analizi potrebno je upoznati se s dobivenim informacijama i stvoriti ideju o onome što je u njima zanimljivo. Zatim slijedi faza kodiranja koja je početna faza analize podataka. Ona uključuje početnu proizvodnju kodova iz podataka i aktivno pregledavanje podataka. Kvalitativno kodiranje je proces refleksije i način identifikacije dobivenog i razmišljanje o istom (Savage, 2000, prema Nowell, 2017). Tekstualni dijelovi mogu biti kodirani u različite teme prema potrebi, ili ostati nekodirani. Kodiranje može biti jednokratno ili se ponoviti prema procjeni istraživača. Važno je napomenuti da odstupanja ili neobične informacije dobivene iz uzorka ne bi trebale biti zanemarene. Ova odstupanja mogu sadržavati dragocjene informacije koje doprinose sagledavanju i drugih kuteva obrađene teme. Stoga, pažljivo razmatranje ovih odstupanja može pružiti dodatne uvide i obogatiti analizu (Braun i Clark, 2006).

4.3. Postupak provedbe istraživanja i uzorak ispitanika

U cilju osiguravanja konkretnih i relevantnih podataka, primijenjena je metoda polustrukturiranog intervjua, intervju se odnosi na individualnu komunikaciju s jednom osobom (Buljan, 2021).

Tijek razgovora između istraživača i ispitanika bilježen je putem diktafona. Kasnije su snimke razgovora pažljivo preslušane i potpuno transkribirane, što je značajno olakšalo detaljnu analizu. Ovaj korak je omogućio temeljito i dubinsko pristupanje podacima, što je bilo ključno za dobivanje konačnih rezultata i diskusiju. Sva postavljena pitanja tijekom intervjua bila su otvorenog tipa, omogućujući ispitanicima da slobodno izraze svoje subjektivne

doživljaje. Ispitanici su bili roditelji čija djeca pohađaju ustanovu ranog i predškolskog odgoja te je u svrhu istraživanja intervjuirano 15 roditelja.

Svi dobrovoljni ispitanici u istraživanju su ženskog spola, njihova dob se kreće između 29 i 43 godine. Svi su zaposleni, pri čemu njih 2/3 rade u svojoj struci. Devet ispitanika ima jedno dijete u ustanovi ranog i predškolskog odgoja, dok šest ima dvoje djece koja pohađaju tu ustanovu.

5. REZULTATI I RASPRAVA

Tematskom analizom dobivenih podataka uočeno je kako se, s obzirom na postojeći cilj istraživanja, a to je stjecanje uvida o kvaliteti partnerstva roditelja i ustanove iz perspektive roditelja, podatci mogu organizirati u 6 tema (komunikacija, poštovanje, povjerenje, predanost, ravnopravnost, uključivanje). Radi lakše preglednosti rezultata i kvalitetnijoj diskusiji dalje u tekstu prikazana je tablica nakon koje ćemo razmotriti prethodno navedene teme. Svaka od njih igra svoju specifičnu ulogu u partnerstvu između roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja. Kroz detaljnu analizu, imat ćemo priliku dublje razumjeti kako komunikacija, poštovanje, povjerenje, predanost, ravnopravnost i uključivanje oblikuju i utječu na odnose između roditelja i ustanove.

Tablica 1. Prikaz tema, kodova i primjer citata

TEMA	KODOVI	PRIMJERI CITATA
Komunikacija	Zadovoljstvo komunikacijom	<i>„Ja u toj komunikaciji ne bi ništa mijenjala. Meni je stvarno super ovakav način komuniciranja, tete su uvek tu za sva pitanja, odgovore, nedoumice i ja bi rekla da sam jako zadovoljna.“</i>
	Nezadovoljstvo komunikacijom	<i>„Pa baš i nisan, zato šta komentirali smo baš s tetom tamo nekidan na sastanku. Kad dođemo tu tete se ne mogu sjetit svega, šta nam sve tribaju reć i ne znam neka su dica bolesna i onda kad dođemo tu neke obavijesti su već istekle.“</i>
	Različiti oblici komunikacije (roditeljski sastanci, oglasna ploča, internetska stranica, WhatsApp grupa, individualni sastanci)	<i>„Imamo oglasnu ploču odmah na ulazu, inače i tete nas odmah dočekaju i prenesu nam . Isto tako neke informacije dostupne su i na internetskoj stranici. Ne bi ništa mijenjala.“</i>
	Sadržaj komunikacije	<i>„Komuniciramo o stvarima kao što su: kako se dijete ponašalo taj dan, općenito da li je sve prošlo uredno, da li je dijete ručalo, plakalo...svaki dan iste stvari.“</i>
Poštovanje	Opći osjećaj poštovanja	<i>„Prisutan je osjećaj poštovanja. Vrčić nam je kao druga obitelj. Tete poštuju mišljenje roditelja, barem što se mene tiče.“</i>
	Poštivanje jakosti/slabosti djeteta	<i>„Tete dobro poznaju dijete, znaju što joj odgovara, što joj smeta i kako se nalazi u određenim situacijama tako i prepoznaju njen karakter i kroz to njene jakosti i slabosti.“</i>
	Poštovanje različitosti	<i>„Da, da, baš u njegovoj, u grupi od predškolca ima jedna curica koju on često spominje da je posebna djevojčica, tako da..., ima Downov sindrom i baš po tome vidim da tete rade na tome...“</i>
Povjerenje	Osjećaj povjerenja prema odgajateljicama	<i>„Da, posebno iman povjerenja ovaj ispočetka i meni , to je i meni prvo dijete, je li. Kad je krenio u jaslice, bila sam više ja nervozna od djeteta. Mislim, mislim da je to i normalno. Međutim, tete su stvarno brzo i stručno otklonile sve te moje nekakve, ne mogu reć strahove, ali ono dok sam se navikla na to sve skupa, tako da u</i>

	Osjećaj povjerenje i brige u cijelom kolektivu	tete u ovom vrtiću imam baš, baš povjerenje.“ „Kako Roko ima problema s alergijama i te neke stvari, tu je i medicinska sestra koja će dati savjet i ne znan, da je bilo šta se obratit i ravnatelj ili drugoj teti i bilo kome.“ „...tako vidim da je cijeli kolektiv jako brižan po tom pitanju i to naravno meni kao roditelju stvara povjerenje.“
Predanost	Predanost poslu Predanost djeci Predanost cijelog kolektiva	„Mislim da su stvarno predane, evo i pristupačne i dostupne u svakom trenutku i nekako su mi kao dio obitelji.“ „Pa ja smatram da su oni predani svom poslu i djeci, nije ni djelatnicima lako da sve pohvataju uvijek, ali kad god dođem uvijek nešto rade, vidim nove radove, uvijek nešto pripremaju uređuju...to meni govori da se nešto događa. I dijete mi je sad isto u fazi da uvijek priča svoj dan i iz toga vidim da su djelatnici predani svojem poslu.“ „Vidim da su spremačice, čistačice svi nekako susretljivi, djeluje kao dobar kolektiv.“
Ravnopravnost	Osjećaj ravnopravnosti roditelja i odgojitelja	„Pa super, baš neki normalan odnos, prijateljski, nema nikakvog nekog odnosa da neko s visoka, moja su iskustva stvarno pozitivna.“
Uključivanje	Neinformiranost roditelja o uključivanju i volontiranju Zadovoljstvo uključenošću	„Nisam do sada volontirala u vrtiću, nisam znala ni da se to može.“ „Pa ne volontiran, jer ne znan, ne znan opće način na koji bi volontirala. Kad bi bilo šta trebalo, mislim da bi nam trebalo dat do znanja pa bi se možda i uključili.“ „Pa evo na primjer neki dan su bili dani kruha, onda smo vam mi kao roditelji donosili neke onaj slastice i tako imamo redovno i roditeljske sastanke, tako da...“

Tema 1.: Komunikacija

Komunikacija predstavlja temeljni stup partnerstva između roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja. Kroz istraživanje otkrili smo različite aspekte komunikacije i koliko je njena uloga ključna u jačanju suradnje između obitelji i ustanove. Patrikakou i Weissberg (1999) prema Škutor (2014) naglašavaju dobru komunikaciju kao nužan aspekt putem kojeg roditelji gledaju na pokušaje odgojitelja da povećaju roditeljsku uključenost u obrazovni život svoje djece. Autori ističu da uključivanje i suradnja roditelja i ustanove postaju učinkovitiji ako je komunikacija između obitelji i škole dobra i kontinuirana.

Problematizirajući komunikaciju u suradnji između roditelja i odgojitelja, ističe se kako partnerski odnos treba biti prepoznat po iskrenoj, otvorenoj, kontinuiranoj i ravnopravnoj komunikaciji između roditelja i odgojitelja (Ljubetić, 2015).

Iako većina roditelja izražava zadovoljstvo trenutnim oblicima komunikacije s ustanovom (*Jesam, zadovoljna sam komunikacijom. Sve tete su pristupačne i do sada nisam nikada imala situaciju da bi se na nešto potužila. Mislim da kad bi i bile neke nesuglasice da bi se to bez problema riješilo.*“), postoje i nezadovoljni sudionici. Neki roditelji ističu da tradicionalni alati, kao što su oglasna ploča, individualni razgovori i sastanci, nisu dovoljni za sve roditelje (*„Pa baš i nisan, zato šta komentirali smo baš s tetom tamo nekidan na sastanku. Kad dođemo tu tete se ne mogu sjetiti svega, šta nam sve trebaju reći i ne znam neka su dica bolesna i onda kad dođemo tu neke obavijesti su već istekle.*“), *Ža mi je šta nema one WhatsApp grupe, to nam je bilo baš praktično. Mislim nije to nešto zbog puno informacija, ali nekada ono na primjer sastanak ili nešto se dogodi u vrtiću.*“). Ovi izazovi potiču potrebu za modernizacijom komunikacijskih sredstava, uključujući upotrebu mobilnih aplikacija. Takve tehnološke inovacije mogu doprinijeti efikasnosti komunikacije između roditelja i ustanove.

Naime, u suvremenoj pedagoškoj literaturi sve češće nailazimo na pojam "partnerstva roditelja i odgojitelja u odgoju" (Petrović Sočo, 1995). Bitno je osvještavanje o tome kako ovaj pojam naglašava važnost ravnopravne komunikacije, dogovaranja i međusobnog uvažavanja u obavljanju zajedničke odgojne zadaće.

Sve navedene informacije ukazuju na ključnu važnost komunikacije u partnerstvu između roditelja i ustanove ranog odgoja i obrazovanja. Iako postoje izazovi u provedbi kvalitetne komunikacije, razumijevanje njezine važnosti pomaže u stvaranju uspješnijih i produktivnijih odnosa između roditelja i ustanove. Kao što je Ljubetić (2009:45) naglasila: "Ako vrtić želi funkcionirati kao organizacija koja uči, svi sudionici procesa moraju međusobno surađivati, dopunjavati se i potpomagati, čemu je preduvjet kvalitetna komunikacija".

Tema 2.: Poštovanje

Poštovanje ima ključnu ulogu u partnerstvu između roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Iz rezultata je vidljivo kako gotovo nijedan roditelj ne izostavlja osjećaj poštovanja u odnosima s ustanovom (*„Poštovanje definitivno da, mene kao osobe, djeteta kao, malog djeteta također, tako da ja tu isto ne bi ništa*“).

Prepoznavanje i promicanje poštovanja predstavljaju ključni korak u izgradnji i održavanju pozitivnih odnosa. Nenadić Bilan i Matov (2014) ističu važnost pozicioniranja svakog roditelja kao partnera u odgojnom procesu te poziva na pristupanje roditeljima s razumijevanjem i poštovanjem. Posebnu pažnju treba posvetiti specifičnostima i složenosti svake situacije u kojoj se roditelj nalazi.

U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje kao pretpostavke izgradnje partnerskih odnosa navode se "poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabrivanje, podržavanje, aktivno slušanje i ostala ponašanja koja omogućavaju reciprocitet u razmjeni informacija u svezi s djetetom te primjereno i usklađeno odgojno-obrazovno djelovanje prema djetetu, a sve s ciljem djetetove dugoročne dobrobiti" (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014:12).

Svako dijete ima svoje jedinstvene jakosti i slabosti. Kako je i prethodno navedeno, ustanova ranog i predškolskog odgoja treba što vještije prepoznavati razlike i pružati podršku svakom djetetu prema njegovim individualnim potrebama. U tom dijelu istraživanja ne izostaje roditeljsko zadovoljstvo po tom pitanju (*„Pa mislim da je, tete prepoznaju i vide što djeca vole, u čemu su dobra i trude se isto to razvijati kod djece. Isto tako uoče i ono u čemu nisi i na čemu treba raditi.“*). Poštivanje jakosti potiče dijete da razvija svoje talente i interese, dok poštivanje slabosti omogućava identifikaciju područja u kojima dijete treba dodatnu podršku. Kroz suradnju između roditelja i odgojitelja, može se osigurati individualizirani pristup svakom djetetu kako bi se ostvario njegov puni potencijal.

Nadalje, poštivanje različitosti u ustanovi provodi se i kroz primjere u samoj ustanovi, ali i kroz razne edukativne sadržaje i aktivnosti (*„Da, da, baš u njegovoj, u grupi od predškolca ima jedna curica koju on često spominje da je posebna djevojčica, tako da..., ima Downov sindrom i baš po tome vidim da tete rade na tome...“*, *„Pa ne znam. Primjećujem dosta da se vodi dosta računa o približavanju različitih kulturnih događanja, da se to prikazuje na raznim plakatima i slično. Da su djeca uključena u dosta toga, tako da mislim da je, sam rad brine dosta o tome.“*). Od velikog je značaja djecu učiti poštivanju različitosti među ljudima i time im omogućiti da razvijaju razumijevanje, toleranciju i uvažavanje drugih. Odgojitelji i roditelji zajedno igraju ključnu ulogu u učenju djece o različitostima, promicanju pozitivnih stavova prema različitim kulturama, jezicima i običajima te poticanju inkluzivnosti.

Ono što svakako valja naglasiti, ako je potrebno i nekoliko puta, a to je: da bi se odgovorno i učinkovito brinulo o djeci, roditelji i odgojitelji moraju graditi partnerstvo temeljeno na uzajamnom poštovanju, razumijevanju perspektiva jedni drugih i svijesti o dugoročnom utjecaju takvog partnerstva na dobrobit svih uključenih strana (Johnston, 1982, prema; Petrović Sočo, 1995).

Tema 3.: Povjerenje

Nadalje, u istraživanju je razvidno da roditelji iskazuju visoko povjerenje u odgojiteljice svoje djece („*Stvarno je bilo teških situacija i stvarno i znači...recimo moj Borna je stvarno malo specifičan, al one su njega stvarno znale primirit i stvarno sam im mogla sve reć i one su to sve obavljale na lijep način s njim. Znači da se ne primjeti da je on možda malo drugačiji drugih. On je malo hiperaktivniji onda su one to prepoznale i mi smo tako kroz priču shvatile da bi ga trebale više zapošljavat. Mogu se pouzdati i imam povjerenje.*“), ali isto tako, izražavaju povjerenje i prema svim drugim djelatnicima u ustanovi ranog i predškolskog odgoja („*Kako Roko ima problema s alergijicama i te neke stvari, tu je i medicinska sestra koja će dati savjet i ne znan, da je bilo šta se obratit i ravnatelju ili drugoj teti i bilo kome.*“).

Povjerenje predstavlja ključni preduvjet za uspješno partnerstvo između roditelja i ustanove ranog odgoja. Za početak, neophodno je stvaranje povjerenja među svim dionicima procesa. Kao što Ivaštanin i Vrbanec (2015) naglašavaju, to uključuje priznavanje i uvažavanje vrijednosti svih sudionika koji imaju zajednički cilj, a to je pružiti adekvatan odgovor na individualne i razvojne potrebe djeteta te osigurati kvalitetnu podršku cjelokupnom razvoju djeteta. Tako, u ovom istraživanju roditelji su naglasili da doživljavaju cijeli kolektiv, uključujući odgojitelje, stručnjake i osoblje, kao brižan i predan u radu s njihovom djecom („*...tako vidim da je cijeli kolektiv jako brižan po tom pitanju i to naravno meni kao roditelju stvara povjerenje.*“).

Ovaj preduvjet povjerenja nije samo ključan za uspješnu suradnju između roditelja i ustanove, već također potiče pozitivan razvoj djeteta. Kroz povjerenje u ustanovu i njezine djelatnike, roditelji se osjećaju sigurno i udobno povjeriti svoje dijete na brigu odgojiteljima. Ovakav osjećaj povjerenja motivira roditelje na aktivno sudjelovanje u odgoju i obrazovanju svoje djece i pridonosi kvalitetnijoj podršci njihovom razvoju.

Tema 4.: Predanost

U okviru ovog istraživanja roditelji su s velikim zadovoljstvom prepoznali izraženu predanost odgojitelja i svih djelatnika unutar ustanove („*Predani jesu, definitivno. Predani, pristupačni, dostupni u bilo koje doba, jesu.*“). Odgajatelji, kao i svi zaposlenici u ustanovi, svojom predanošću stvaraju poticajno okruženje za razvoj djece. To se očituje u njihovoj brizi, podršci, i angažmanu u pružanju kvalitetnog odgoja i obrazovanja („*Osjećam potpunu predanost. Opet ću se vratit...što se tiče bilo šta šta me zanima, amo reć kod moga diteta malo*

otežani govor, tete su sve to primijetile,...“, „*Kako bi procijenila predanost...pa mislim da se puno radi s djecom. Da tete pojedinačno rade s djecom, da prepoznaju njihove nedostatke i kvalitete. Da svakog posebno nekako izrealiziraju i prenesu to na roditelja jako dobro.*“) Njihova predanost i posvećenost radu s djecom puno puta se naglašavaju kao ključni faktori koji doprinose pozitivnom iskustvu djece i roditelja u ustanovi. Osim toga, predanost odgojitelja također igra ključnu ulogu u izgradnji povjerenja i partnerstva između roditelja i ustanove.

Ovaj dio istraživanja podupire teorija i istraživanja drugih autora koji ističu važnost angažiranosti ili predanosti svih relevantnih čimbenika u odgoju i obrazovanju. Djelujući u istom interesnom polju, odgojitelji, roditelji i šira društvena zajednica surađuju kako bi ostvarili najbolje uvjete za razvoj djece. Partnerstvo između roditelja i ustanove naglašava zajedničku odgovornost obiju strana za odgoj djeteta. Važno je napomenuti da uspjeh ovog partnerstva ovisi o angažmanu svakog odgojnog čimbenika, ali i njihovom umrežavanju u svojim odgojnim naporima (Pintar, 2018).

U konačnici, suradnja između obitelji i ustanove podrazumijeva uzajamnu predanost i koherentno djelovanje, što se potvrđuje u radovima autora kao što su Ducret i Jendoubi (2016), Monceau i Larivee (2019) prema Paccaud i suradnici (2021). Partnerstvo roditelja i vrtića zahtijeva individualni pristup, prepoznavanje potreba i kreativne načine za njihovo zadovoljenje. Ovo partnerstvo predstavlja dugotrajan proces koji zahtijeva angažman, dobru volju i predanost kako roditelja tako i odgajatelja, s ciljem postizanja najboljih rezultata u odgoju i obrazovanju djece (Paccaud i sur., 2021).

Ovo istraživanje u pogledu zastupljenosti predanosti u ustanovi naglašava važnost prepoznavanja i cijenjenja predanosti svih sudionika u ranom i predškolskom odgoju, budući da ona direktno utječe na dobrobit djece i kvalitetu obrazovnog procesa.

Tema 5.: Ravnopravnost

Važno je precizno definirati što se podrazumijeva pod ravnopravnošću u odnosima. Prema tumačenju nekih autora, ravnopravnost u partnerstvu znači izravno sudjelovanje roditelja u odgojnoj praksi ustanove. To uključuje davanje smjernica, sudjelovanje u odabiru odgojno-obrazovnih postupaka te sudjelovanje u odabiru materijala i sadržaja u konkretnoj praksi (Miljak, 1995).

Ravnopravnost u partnerstvu između roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja predstavlja važan aspekt koji je istaknut u istraživanju. Većina roditelja percipira sebe kao ravnopravne sudionike u odnosu na ustanovu i njezine djelatnike, naglašavajući profesionalnost osoblja kao faktor koji podržava osjećaj jednakosti („*Pa super, baš neki normalan odnos, prijateljski, nema nikakvog nekog odnosa da neko s visoka, moja su iskustva stvarno pozitivna.*“), „*Pa mislim da su oni profesionalni u svome poslu i samim tim da smo ravnopravni, je li, mi kao roditelji, oni kao odgajatelji da smo na toj razini da se može komunicirati ravnopravno.*“). Kako navode Ivaštanin i Vrbanec (2015), u cilju ostvarivanja partnerskog odnosa s roditeljem njegova uloga mijenja se iz uloge pasivnog promatrača i slušatelja u aktivnu i djelotvornu ulogu ravnopravnog partnera. No, unatoč ravnopravnosti u odnosima, važno je napomenuti da to ne znači potpunu jednakost u odgojnim faktorima. U korist tome, jedan od roditelja navodi: „*Smatram da odgojitelji znaju šta je bitno za djecu te predškolske dobi, da znaju kako s tom djecom raditi i šta. Ne bi se tu stavljala nekako u ravnopravan položaj, jer smatram da su oni stručni što se tiče vrtića. Ja sam tu mama djeteta i uvijek ću poslušati ono što kažu da bi možda trebalo, ne čemu poraditi ili tako te stvari tako da smatram da su stručni u svom i uvijek ću kažem poslušati.*“ Iako su roditelji ravnopravni u svojoj odgovornosti, ipak su neprijeporno različiti po svojim znanjima i iskustvima vezanim uz zajedničku odgojnu zadaću. Iščitavajući stručnu literaturu vidljivo je kako autori ukazuju na važnost ravnopravnosti u odnosima između roditelja i ustanove, ali i naglašavaju da, unatoč ravnopravnosti, postoji razlika u znanjima i iskustvima roditelja. Istovremeno, naglašavaju da partnerstvo zahtijeva suradnju i istraživanje kako bi se osigurala kvalitetna podrška djeci (Ivaštanin, Vrbanec, 2015; Stričević, 2011, prema Pintar, 2018).

Tema 6.: Uključivanje

Naposljetku, u pogledu uključivanja roditelja, nije iskazano nezadovoljstvo, naprotiv („*Pa evo na primjer neki dan su bili dani kruha, onda smo vam mi kao roditelji donosili neke onaj slastice i tako imamo redovno i roditeljske sastanke, tako da...*“). Ipak, istraživanje je ukazalo na nedostatak prilika za sudjelovanje i nedovoljno razumijevanje raspoloživih mogućnosti za uključivanje u ustanovi ranog i predškolskog odgoja („*Pa nisan, jer možda se to nije tražilo, ali ja bi rado bila ako bi šta bilo. Dobro možda u nekim situacijama, sastancima, pitanjima za mišljenje i slično.*“, „*Hmmm, pa ne znan na koji, pa nisan baš. Dovodin je, odvodin je, sve šta ima veze s njon ja pitan, ako triba nešto donit, tu san.*“). U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014:12) jasno se navodi da predškolske ustanove trebaju

omogućiti "roditeljsko djelatno sudjelovanje u oblikovanju vizije ustanove te prilike za sudjelovanje roditelja u planiranju, realiziranju i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa".

Nadalje, kroz tijek istraživanja i sve veći broj ispitanih javlja se učestalo navođenje da roditelji obično sudjeluju samo kada ih se izričito pozove ili kada to smatraju nužnim. U prilog tome autorica Ljubetić (2015) prema Pintar (2018) naglašava kako u kontekstu suradnje između roditelja i predškolskih ustanova, istraživanjima je istaknut niz ključnih obilježja i izazova. Prvo, suradnja često uključuje samo povremeno uključivanje roditelja u aktivnosti ustanove, a to često proizlazi iz njihove nedovoljne informiranosti o vlastitim pravima i obvezama vezanim uz partnerstvo s ustanovom. Osim toga, hijerarhijski odnos koji često postoji čini da se roditelji percipiraju kao manje važni sudionici u odnosu na stručnjake iz ustanove. Ovdje se roditeljima često daje niži značaj. Ova percepcija često dovodi do toga da se odnos između odgojno-obrazovne ustanove i obitelji promatra kao odvojeni sustav, gdje obitelji i ustanove autonomno funkcioniraju i surađuju samo povremeno, po potrebi. Smatram da je potrebno pojačati svijest o onome što autori Christen i Havsy, 2004; Patrikakou, Weissberg, Redding i Walberg, 2005, prema Albright, 2011 iskazuju, a to je da aktivno sudjelovanje obitelji povoljno utječe na dječji kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj, te je povezano s boljim ponašanjem, većim poštovanjem prema drugima i pozitivnijim stavovima prema samoj ustanovi. Osim toga aktivno sudjelovanje roditelja pokazuje pozitivne povezanosti sa samopouzdanjem i vlastitom učinkovitošću, te s većim stupnjem zadovoljstva ustanovom (Hornby i Lafaele, 2011; Fishman i Nickerson, 2015, prema Paccaud i sur., 2021). U teorijskom dijelu rada spominjano je kako volontiranjem roditelji imaju priliku dati svoj doprinos u stvaranju poticajne okoline za djecu te se osjećati povezanijima s odgojno-obrazovnom zajednicom (Epstein, 2001, prema Nenadić Bilan, Matov, 2014), ali istraživanje je pokazalo da je volontarizam u vrtićima bio rijedak, a svijest o toj mogućnosti bila je niska (*„Pa ne volontiran, jer ne znan, ne znan opće način na koji bi volontirala. Kad bi bilo šta tribalo, mislim da bi nam tribalo dat doznanja pa bi se možda i uključili.“*).

5.1. Refleksija istraživača

U ovom dijelu slijedi iznošenje moje refleksije na proces istraživanja kako bi ste dobili uvid u subjektivnu dimenziju istraživačkog iskustva. Ovaj aspekt istraživačke prakse važan je jer pomaže razumjeti kako su moji osobni osjećaji, iskustva i perspektive oblikovali način na koji sam provodila istraživanje i interpretirala dobivene rezultate. Ova refleksija također pomaže osigurati veću objektivnost i kvalitetu istraživanja.

Istraživanje sam provodila s roditeljima djece koja su u istoj ustanovi u kojoj djelujem kao odgojiteljica. Neovisno o tome jesam li imala bliskiji profesionalni odnos s nekim roditeljima u toj ustanovi ili ne, to nije utjecalo na njihovu otvorenost i volju za suradnjom u istraživanju.

Prvi intervju je proveden s kolegicom odgojiteljicom koja ima svoju djecu u toj ustanovi te je bila voljna sudjelovati u istraživanju. Njezini odgovori su se u nekim aspektima razlikovali od odgovora drugih roditelja, ali ne značajno. Smatram da je to jer kao odgojiteljica ima dublje razumijevanje procesa ranog i predškolskog odgoja, te je imala mogućnost gledati na situaciju iz drugačije perspektive od drugih ispitanika. Bez obzira na položaj, smatram da su njezini odgovori bili iskreni. S ostalim roditeljima, proces suradnje i provođenja intervju bio je ugodan, a osjećala sam da je takav osjećaj bio obostran. Bila je prisutna otvorenost, iskrenost i povjerenje tijekom interakcije. Susretanje s pojmovima "povjerenje, poštovanje i predanost", kod nekih roditelja je izazvalo nesigurnost u vezi s njihovim odgovorima jer su ih na neki način poistovjećivali. U tim trenucima, smatram da je bilo bitno pružiti im dodatne smjernice i pojašnjenja kako bi bolje razumjeli te pojmove i njihovu važnost. Isticanje važnosti poštovanja, povjerenja i predanosti kao neizostavnih elemenata partnerstva bilo je od ključnog značaja. Razumijevanje kako ovi faktori oblikuju interakcije između roditelja i ustanova doprinijelo je dubljem shvaćanju važnosti ovih odnosa i istaknulo potrebu za predanošću i poštovanjem s obje strane kako bi partnerstvo bilo uspješno.

Tijekom istraživanja, osjetila sam istinsku zainteresiranost među roditeljima, a neki su čak izrazili veliko zadovoljstvo što su imali priliku sudjelovati i iznijeti vlastite stavove. Ovaj aspekt me duboko dirnuo i motivirao za daljnji rad. Shvatila sam da njihova angažiranost i pozitivno iskustvo u istraživanju jasno ukazuju na važnost stvaranja partnerskog odnosa prožetog međusobnim poštovanjem, povjerenjem i predanošću. Ovo saznanje dodatno je naglasilo koliko takav odnos može pozitivno utjecati na razvoj djece koja sudjeluju u ustanovi ranog i predškolskog odgoja te na cjelokupnu dinamiku i napredak same ustanove.

ZAKLJUČAK

Uključivanje obitelji u odgojno obrazovne ustanove ključno je za visokokvalitetno obrazovanje i dio je osnovne djelatnosti ustanove. Međutim, razvoj partnerstva između obitelji i ustanova, bilo da se radi o vrtićima ili školama, nije uvijek jednostavan proces. On zahtijeva predanost i vrijeme. Zbog pritiska i različitih okolnosti bit će situacija u kojima će biti potrebno više napora i dodatne podrške kako bi se omogućilo aktivno uključivanje roditelja u obrazovni život svoje djece. Ono što bih dodala u sam zaključak jest pojam 'inkluzivnog odgoja'. Prema skupini autora (Bouillet, Blanuša Trošelj, Skočić Mihić, Petrić, 2021) inkluzivno obrazovanje predstavlja sveobuhvatnu obrazovnu strategiju koja se zasniva na univerzalnom pravu pojedinca da aktivno sudjeluje u procesima obrazovanja. Ovaj pristup potiče raznolikost i jednakost, osiguravajući svakom pojedincu pravo na podjednake obrazovne mogućnosti i osobni razvoj. Inkluzivno obrazovanje ne poznaje diskriminaciju prema bilo kojoj ciljnoj skupini ili specifičnoj raznolikosti, već teži pružiti pristupačno i relevantno obrazovanje svima. Dakle, ovakav pristup može, mora i treba pronaći svoje mjesto u svim ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Uključivanje obitelji u odgojno-obrazovne ustanove predstavlja ključnu komponentu inkluzivnog pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Inkluzivni odgoj promiče sudjelovanje sve djece, uključujući i one s različitim potrebama, u istom okruženju. Partnerstvo između obitelji i ustanove igra vitalnu ulogu u ostvarivanju tog cilja.

U konačnici ovog istraživanja o partnerstvu roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja iz kvalitativne perspektive roditelja, naglašava se važnost ovog odnosa kao ključnog faktora u djetetovom razvoju. Kroz analizu prikupljenih podataka i duboko uranjanje u subjektivna iskustva roditelja, razvile su se važne teme koje ukazuju na složenost partnerstva. Prva i možda najvažnija komponenta koju smo istaknuli bila je komunikacija. Većina roditelja izražava zadovoljstvo komunikacijom s ustanovom, no također izražavaju interes za uvođenjem mobilnih aplikacija i sličnih alata koji bi olakšali i ubrzali komunikaciju. Ovaj aspekt ukazuje na otvorenost roditelja za nove tehnološke alate koji bi unaprijedili suradnju. Povjerenje, poštovanje i predanost su također ključni elementi u partnerstvu između roditelja i ustanove. Roditelji su izrazili visoko povjerenje u profesionalnost odgojitelja te osjećaju poštovanje i predanost svih zaposlenika u ustanovi. Ovo svjedoči o pozitivnom okruženju koje promiče partnerstvo i podršku. Zatim, roditelji su istaknuli da se osjećaju ravnopravno u odnosu s ustanovom i to dijelom zahvaljujući profesionalnosti odgojitelja. Ovaj osjećaj ravnopravnosti ključan je za izgradnju uspješnog

partnerstva. Na kraju, uključenost roditelja u ustanovu pokazuje određene izazove. Iako se spominju sastanci i prigode za izražavanje mišljenja, primjećuje se nedovoljna informiranost roditelja o pojmu volontiranja u ustanovi. Ovaj aspekt ukazuje na potrebu za boljom komunikacijom i educiranjem roditelja o njihovim pravima i mogućnostima sudjelovanja u odgojno-obrazovnom procesu.

Zaključno, rezultati provedenog istraživanja naglasili su važnost kontinuirane podrške komunikaciji, povjerenju, poštovanju i ravnopravnosti, ali i što većem uključivanju roditelja u ustanovi, što odražava temeljne vrijednosti inkluzivnog odgoja i obrazovanja., kako bi se partnerstvo roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja održalo i unaprijedilo. Ono je ključno za stvaranje inkluzivnog okruženja koje omogućuje svakom djetetu da ostvari svoj puni potencijal.

LITERATURA

1. Albright, M. I., Weissberg, R. P., Dusenbury, L. A. (2011). School-family partnership strategies to enhance children's social, emotional, and academic growth. *National Center for Mental Health Promotion and Youth Violence Prevention, Education Development Center.*
2. Australian Government (2008). Family-School Partnerships. Framework. A Guide for Schools and Families.
3. Bouillet, D., Blanuša Trošelj, D., Skočić Mihić, S., Petrić, V. (2021). Inkluzivno obrazovanje odgojitelja djece rane i predškolske dobi: Priručnik za sveučilišne nastavnike. Ured UNICEF-a za Hrvatsku. Dostupno na: <https://www.unicef.org/croatia/media/9121/file/Inkluzivno%20obrazovanje%20odgojitelja%20djece%20rane%20i%20pred%C5%A1kolske%20dobi%20Priru%C4%8Dnik%20za%20sveu%C4%8Dili%C5%A1ne%20nastavnike.pdf> (20.8.2023).
4. Braun, V., Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
5. Buljan, I. (2021). Izvještavanje o rezultatima kvalitativnih istraživanja. *Zdravstveni glasnik*, vol. 7, no. 2, 49-58.
6. Camović, Dž. (2015). Uloga vrtića u jačanju roditeljskih kompetencija - uključivanje roditelja u dijalog o ranom dječjem razvoju i učenju. U: Visković, I. (ur.) *Miris djetinjstva: Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - teorijske postavke i implementacija*. Makarska: Dječji vrtić Biokovsko zvonice, Makarska, str. 157 - 167.
7. Čudina-Obradović, B. i Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
8. Glonti, K., Hren, D. (2018). Editors' perspectives on the peer-review process in biomedical journals: protocol for a qualitative study. *BMJ Open* 8(e020568).
9. Hrvatska, R., & ŠPORTA, O. I. (2010). Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. *Narodne novine*, 63(08).
10. Hujala, E., Eskelinen, M. (2013). Partnerstvo roditelja i odgajatelja u finskim vrtićima. *Djeca u Europi : zajednička publikacija mreže europskih časopisa*, vol. 5, no. 9, 10 - 11.
11. Ivaštanin, I., Vrbanec, D. (2015) Razvijanje partnerstva s roditeljima. *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, vol. 21, no. 79, 24 - 25.

12. Jurčević Lozančić, A., Kunert, A. (2015). Obrazovanje roditelja i roditeljska pedagoška kompetencija, teorijski i praktički izazovi. *Metodički obzori : časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu*, vol. 10(2015)2, no. 22, str. 39 – 48.
13. Kanjić, S. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, vol. 18, no. 70, 8 – 10.
14. Katić, V., Mesaroš, D., Bajić, R. (2012). Kompetencije za partnerstvo s roditeljima. U: mr.sc. Mendeš, B. (ur.) *Miris djetinjstva: Samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja*. Split: Dječji vrtić „Čarobni pianino“, Split, str. 149 - 165.
15. Ljubetić, M. (2009). *Vrtić po mjeri djeteta, priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine d. d.
16. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?!*. Zagreb: Profil.
17. Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne institucije i zajednice*. Zagreb: Element.
18. Ljubetić, M. (2015). Interkulturalne kompetencije odgojitelja u funkciji izgrađivanja i unapređivanja partnerstva s obiteljima. U: Visković, I. (ur.) *Miris djetinjstva: Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - teorijske postavke i implementacija*. Makarska: Dječji vrtić Biokovsko zvonce, Makarska, str. 13 - 23.
19. Mandarić, A. (2010). Kurikulum partnerskih odnosa obitelji i ustanova ranog i predškolskog odgoja i njegova refleksija na pedagošku kompetentnost roditelja. U: Ivon, H. (ur.) *Miris djetinjstva: Obitelj, dijete, vrtić*. Split: Dječji vrtić „Grigor Vitez“, Dječji vrtić „Cvit Mediterana“, Split, str. 13 – 19.
20. Milanović, M. (1997). *Pomozimo im rasti. Priručnik za partnerstvo odgojitelj i roditelja*. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske.
21. Milanović, M. (2014). *Pomozimo im rasti*. Zagreb: Golden marketing Rosić, V. (2005) *Odgoj, obitelj, škol*. Rijeka: Žagar d.o.o.
22. Miljak, A. (1995). Mjesto i uloga roditelja u (suvremenoj) humanističkoj koncepciji predškolskog odgoja. U: *Društvena istraživanja*, 18-19 (4-5), 601-612.
23. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014)*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.
24. Nenadić Bilan, D., Matov, J. (2014). Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstv. *Magistra Iadertina*, vol. 9, no. 1, 123 - 135.

25. Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International journal of qualitative methods*, 16(1), 1609406917733847.
26. Paccaud, A., Keller, R., Luder, R., Pastore, G., & Kunz, A. (2021). Satisfaction with the collaboration between families and schools—the parent’s view. *Frontiers in Education* (Vol. 6, p. 646878)
27. Pascoletti, C (2015). Put do dobrog roditelja. Zagreb: TRSAT.
28. Petrović-Sočo, B. (1995). Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s dječjim vrtićem. Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja, vol. 4, no. 4-5 (18-19), 613 - 625.
29. Petrović-Sočo, B. (2009). Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikuluma ranog odgoja, Pedagogijska istraživanja, vol. 6, no. 1-2, str. 123-136.
30. Pintar, Ž. (2018). Odgojitelji i odgojna partnerstva u kontekstu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Acta Iadertina*, vol. 15, no. 1, str. 91 - 104.
31. Pintar, Ž. (2020). Slika suvremenog odgojitelja u paradigmi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. *Metodički ogledi : časopis za filozofiju odgoja*, vol. 27, no. 2, 75 – 103.
32. Pinjuh, K. (2015). O (ne)partnerstvu obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova. U: Visković, I. (ur.) *Miris djetinjstva: Nacionalni kurikulum ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - teorijske postavke i implementacija*. Makarska: Dječji vrtić Biokovsko zvonice, Makarska, str. 167 - 177.
- Preuzeto s <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Dokumenti-ZakonskiPodzakonski-Akti/Predskolski/Programsko%20usmjerenje%20odgoja%20i%20obrazovanja%20pred%20C5%A1kolske%20djece%20-%20Glasnik%20Ministarstva%20kulture%20i%20prosvjete%20RH%207-8-1991.pdf> (10.07.2023.)
33. Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece, Ministarstvo kulture i prosvjete (1991). Zagreb, br. 7 – 8.
34. Skupnjak, D. (2012). Teorija razvoja i učenja L. Vygotskog, U. Bronfenbrennera i R. Feuersteina kroz prikaz slučaja. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, vol. LVIII, no. 28, 219- 228.
35. Slunjski, E. (2006). Stvaranje predškolskog kurikulumu u vrtiću - organizacija koja uči. Zagreb: Mali profesor.

36. Slunjski, E. (2008). Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnja i zajedničkog učenja. Zagreb: Spektar media.
37. Slunjski, Edita (2011). Kurikulum ranog odgoja: istraživanje i konstrukcija, Zagreb: Školska knjiga.
38. Škutor, M. (2014). Partnerstvo škole i obitelji–temelj dječjeg uspjeha. Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, 154(3), 209-222.
39. Vandebroek, M. (2009). Kvaliteta je važna. *Dijete, vrtić, obitelj* : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, vol. 15, no. 58, 8 - 10.
40. Višnjić Jevtić, A. (2018). Odgojiteljska samoprocjena kompetencije za suradnju s roditeljima. Disertacija. Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za pedagogiju.
41. Willig, C., (2008). *Introducing Qualitative Research in Psychology: Adventures in theory and method*, Buckingham: Open University Press.
42. Witte, A., Singleton, F., Smith, T., & Hershfeldt, P. (2021). Enhancing family school collaboration with diverse families. *Center on Positive Behavioral Interventions and Supports*.
43. Zetović, M., Kovač, B. (2010). Kompetencije odgojitelja u sustavu vrednovanja suradnje s roditeljima, U: Ivon, H. (ur.) *Miris djetinjstva: Obitelj, dijete, vrtić*. Split: Dječji vrtić „Grigor Vitez“, Dječji vrtić „Cvit Mediterana“, Split, str. 9 – 13.

SAŽETAK

U današnjem obrazovnom kontekstu, partnerstvo između roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja ima ključnu ulogu u djetetovom razvoju. Ovaj diplomski rad istražuje ovo partnerstvo iz kvalitativne perspektive roditelja, sa fokusom na razumijevanje njihovih iskustava i stajališta. Kroz pažljivo vođene intervjue i analizu teksta dublje se prodire u njihove doživljaje i perspektive. Ističući otvorenu komunikaciju, uzajamno povjerenje, suradnju i podršku kao temeljne elemente, istraživanje razmatra i izazove s kojima se susreću roditelji i ustanove. Kroz autentične citate roditelja, rad pruža bogatstvo različitih iskustava. Zaključno, istraživanje potvrđuje važnost izgradnje i održavanja održivog partnerstva koje pozitivno utječe na djetetov razvoj i obrazovanje te pruža temelj za daljnje poboljšanje odnosa koji je ključan u obrazovnom procesu predškolske djece.

Ključne riječi: ustanova ranog i predškolskog odgoja, dijete, roditelji, suradnja, partnerstvo

SUMMARY

In today's educational context, the partnership between parents and institutions of early and preschool education plays a key role in a child's development. This thesis explores this partnership from the qualitative perspective of parents, with a focus on understanding their experiences and viewpoints. Through carefully conducted interviews and text analysis, it penetrates deeper into their experiences and perspectives. Emphasizing open communication, mutual trust, cooperation and support as fundamental elements, the research also considers the challenges faced by parents and institutions. Through authentic quotes from parents, the work provides a wealth of different experiences. In conclusion, the research confirms the importance of building and maintaining a sustainable partnership that has a positive impact on children's development and education, and provides a foundation for further improvement of the relationship that is crucial in the educational process of preschool children.

Keywords: institution of early and preschool education, child, parents, cooperation, partnership

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Martina Vugdelija, kao pristupnica za stjecanje zvanja magistra ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 22.09.2023. godine

Potpis: Martina V.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

kojom ja, Martina Vugdelija, kao autorica diplomskog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom *Partnerstvo roditelja i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja– kvalitativna perspektiva roditelja*, koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti, kao cjeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javnoj dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa *Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima* i dobrom akademskom praksom.

Korištenje diplomskog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 22.09.2023. godine

Potpis: Martina V.